

Міністерство освіти і науки України
Луцький національний технічний університет
Факультет бізнесу та права
Кафедра економіки

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗА СТУПЕНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ «БАКАЛАВР»

Аналіз та оцінка ефективності використання виробничих ресурсів
підприємства (на матеріалах ТЗОВ «Ренопласт»)

спеціальність 051 Економіка

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма «Економіка»

(назва освітньої програми)

Виконав: здобувач вищої освіти
Групи ЕК-41
ЧУМАК Ілля Олександрович

(підпис)

Керівник:
Доктор філософії, доцент
Косінський Петро Миколайович

(підпис)

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту
«__» _____ 20__ р.
Доктор філософії (PhD), доцент
Гарант освітньої програми:
Косінський Петро Миколайович

(підпис)

Луцьк – 2025 року

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет бізнесу та права

Кафедра економіки

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 051 Економіка

Освітня програма: «Економіка»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки
проф. Шубалий О.М.

«__» _____ 202__ р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ЧУМАК Ілля Олександрович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи

Аналіз та оцінка ефективності використання виробничих ресурсів підприємства (на матеріалах ТзОВ «Ренопласт»)

Керівник роботи: Косінський П.М.

затверджені наказом закладу вищої освіти від «17» січня 2025 р. №27/01-02

2. Строк подання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи «14» червня 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи теоретичні джерела, матеріали науково-практичних конференцій, навчальні видання, науково-аналітичні статті вітчизняних та зарубіжних авторів з питань аналізу й оцінки та підвищення ефективності кадрового потенціалу підприємств, фінансова звітність, звіти із праці й інша документація ТзОВ «Ренопласт», ресурси глобальної мережі Інтернет.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, що потрібно розробити):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ, ЩО ХАРАКТЕРИЗИЮТЬ ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ ТОВ «РЕНОПЛАСТ»

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

ДОДАТКИ. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу:

1. Класифікація виробничих ресурсів та їх значення для підприємства

2. Підходи до розуміння ефективності використання виробничих ресурсів підприємства

3. Основні методи аналізу використання виробничих ресурсів підприємства

4. Організаційна структура ТзОВ «Ренопласт»

5. Основні фінансово-економічні показники ТзОВ «Ренопласт»

6. Аналіз використання трудових ресурсів ТзОВ «Ренопласт» у 2021-2024 рр.

7. Динаміка показників рентабельності ТзОВ «Ренопласт» у 2022-2024 рр.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис	
		завдання видав	завдання прийняв
<i>1 розділ</i>	<i>Косінський П.М., доцент</i>		
<i>2 розділ</i>	<i>Косінський П.М., доцент</i>		
<i>Висновки та пропозиції</i>	<i>Косінський П.М., доцент</i>		

7. Дата видачі завдання «30» вересня 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи бакалавра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	<i>Обґрунтування теми</i>	<i>до 30.09.2024</i>	
2.	<i>Огляд літератури із досліджуваної проблеми</i>	<i>до 31.10.2024</i>	
3.	<i>1 розділ</i>	<i>до 31.12.2024</i>	
4.	<i>2 розділ</i>	<i>до 15.04.2025</i>	
5.	<i>Висновки та пропозиції</i>	<i>до 20.05.2025</i>	
6.	<i>Формування списку використаних джерел</i>	<i>до 25.05.2025</i>	
7.	<i>Формування додатків</i>	<i>до 27.05.2025</i>	
8.	<i>Оформлення ілюстративного матеріалу</i>	<i>до 31.05.2025</i>	
9.	<i>Нормоконтроль</i>	<i>до 01.06.2025</i>	
10.	<i>Інструментальна перевірка на академічний плагіат</i>	<i>до 07.06.2025</i>	
11.	<i>Представлення кваліфікаційної роботи бакалавра до захисту</i>	<i>до 14.06.2025</i>	

Здобувач вищої освіти

_____ (Чумак І.О.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

Керівник кваліфікаційної роботи

_____ (Косінський П.М.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

Чумак І.О. Аналіз та оцінка ефективності використання виробничих ресурсів підприємства (на матеріалах ТЗОВ «Ренопласт»). – Кваліфікаційна робота бакалавра на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота бакалавра за спеціальністю 051 Економіка, спеціалізація «Економіка». Луцький національний технічний університет. Луцьк, 2025.

Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є проведення комплексного аналізу та оцінки ефективності використання виробничих ресурсів ТЗОВ «Ренопласт», а також розробка практичних пропозицій щодо підвищення результативності їх використання з урахуванням сучасних економічних умов та тенденцій розвитку галузі.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з двох розділів. У першому розділі розглянуто теоретичні основи визначення ефективності використання виробничих ресурсів, а саме: досліджено сутність виробничих ресурсів та економічний зміст їх ефективності, розглянуто методи аналізу й оцінки ефективності використання виробничих ресурсів підприємства.

У другому розділі подано загальну характеристику економічної діяльності та виробничого потенціалу, здійснено аналіз та оцінку ефективності використання виробничих ресурсів підприємства, а також факторів, що впливають на результати виробничої діяльності ТЗОВ «Ренопласт».

Ключові слова: виробничі ресурси, ефективність, ефективність використання виробничих ресурсів, аналіз ефективності, оцінка ефективності, виробничо-господарська діяльність.

ANNOTATION

Chumak I.O. Analysing and evaluating the efficiency of the use of production resources (on materials of LLC "Renoplast"). – Manuscript.

Qualification work of bachelor in the specialty 051 Economics, educational program " Economics ". Lutsk National Technical University. Luck, 2025.

The purpose of the bachelor's thesis is to conduct a comprehensive analysis and evaluation of the efficiency of the use of production resources of Renoplast LLC, as well as to develop practical proposals for improving the efficiency of their use, taking into account current economic conditions and trends in the industry.

The bachelor's thesis consists of two sections. The first section deals with the theoretical foundations for determining the efficiency of production resources, namely: the essence of production resources and the economic content of their efficiency are investigated, methods of analysis and evaluation of the efficiency of production resources of the enterprise are considered.

The second section provides a general description of the economic activity and production potential, analyzes and evaluates the efficiency of the use of production resources of the enterprise, as well as the factors influencing the results of production activities of Renoplast LLC.

Keywords: production resources, efficiency, efficiency of use of production resources, efficiency analysis, efficiency assessment, production and economic activity.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА	11
1.1. Сутність виробничих ресурсів підприємства	11
1.2. Економічний зміст ефективності використання виробничих ресурсів підприємства	14
1.3. Методичні підходи до аналізу та оцінки ефективності використання виробничих ресурсів підприємства	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ, ЩО ХАРАКТЕРИЗИЮТЬ ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ ТОВ «РЕНОПЛАСТ»	25
2.1. Загальна характеристика виробничо-господарської діяльності підприємства	25
2.2. Оцінка ефективності використання виробничих ресурсів підприємства	32
2.3. Аналіз та оцінка факторів, що впливають на ефективність використання виробничих ресурсів ТзОВ «Ренопласт»	40
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	54
ДОДАТКИ	58

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах сучасної ринкової економіки ефективне використання виробничих ресурсів є визначальним чинником підвищення конкурентоспроможності підприємства та забезпечення його стійкого розвитку. Особливої ваги це питання набуває для промислових підприємств, де раціональне управління матеріальними, трудовими та технічними ресурсами безпосередньо впливає на фінансові результати діяльності.

ТЗОВ «Ренопласт», як сучасне підприємство, потребує постійного удосконалення механізмів використання виробничих ресурсів з метою оптимізації витрат, зростання продуктивності праці та мінімізації втрат. Отже, дослідження проблематики аналізу та оцінки ефективності використання виробничих ресурсів на прикладі ТЗОВ «Ренопласт» дає змогу виявити резерви підвищення ефективності його господарювання та виробити практичні рекомендації щодо удосконалення управлінських рішень.

Обрана тема дипломної роботи є актуальною як з точки зору науково-методичного значення, так і з практичного боку. Її реалізація сприятиме поглибленню знань щодо підвищення ефективності використання виробничих ресурсів підприємством та дозволить виявити внутрішні резерви покращення його економічного стану.

Зокрема, проблематику управління виробничими ресурсами та шляхи підвищення їх ефективності на підприємствах досліджували: Н.М. Василик, А.М. Матчук (аналізували особливості управління виробничими ресурсами хлібопекарського підприємства, визначаючи напрями їх раціонального використання), О.М. Назарук (з'ясовував зміст категорії «виробничі ресурси підприємства» в економічних дослідженнях, формулюючи сучасне трактування та ознаки цього поняття), І.М. Ткач, М.Ф. Маланчук (досліджували сучасні підходи до класифікації ресурсів і ресурсного забезпечення підприємств), І.М. Геращенко, А.О. Ярославський (розглядали людські ресурси як ключовий чинник конкурентоспроможності та економічної ефективності діяльності

підприємства), Т.І. Батракова (у своїй роботі розкривала сутність поняття «економічна ефективність» у ринкових умовах господарювання), О.А. Кравченко, Х.С. Бевзенко, Є.М. Бут (пропонували економічну концепцію підвищення ефективності діяльності виробничих підприємств), О. Герасимчук (визначала шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства), Н.М. Чухраєва, К.В. Циганова (оцінювали ефективність використання ресурсів у підприємницькій діяльності), І.М. Камінська, Н.В. Ковальчук, А. Демидович, В. Дубровський (розробляли науково-методичні підходи до аналізу ефективності використання виробничого потенціалу підприємства), В.В. Биба, І.В. Міняйленко, Н.Б. Теницька (займалися аналізом підприємницької діяльності, акцентуючи увагу на ресурсному забезпеченні), П.М. Макаренко, Ю.М. Карась (вивчали ресурси конкурентних переваг у виробничому потенціалі підприємств), Т.В. Олійник (зосереджувалася на питаннях стратегічного управління фінансовими ресурсами виробничого підприємства), І.В. Ліганенко (обґрунтовував ресурсно-компетенційний базис стратегічних змін на виробничому підприємстві).

Однак, на нашу думку, недостатньо опрацьованими залишаються комплексні підходи до синергетичного поєднання всіх видів виробничих ресурсів у межах єдиної системи управління ефективністю підприємства, а також методи динамічної адаптації ресурсного потенціалу до мінливого ринкового середовища.

Мета і завдання дослідження. Мета роботи полягає в проведенні комплексного аналізу та оцінки ефективності використання виробничих ресурсів ТзОВ «Ренопласт», а також розробка практичних пропозицій щодо підвищення результативності їх використання з урахуванням сучасних економічних умов та тенденцій розвитку галузі.

Реалізація поставленої мети зумовила необхідність вирішення наступних завдань:

- дослідження сутності виробничих ресурсів підприємства;
- вивчення економічного змісту ефективності використання виробничих

ресурсів підприємства;

– ознайомлення з методичними підходами до аналізу та оцінки ефективності використання виробничих ресурсів підприємства;

– формування загальної характеристики виробничо-господарської діяльності підприємства;

– здійснення оцінки ефективності використання виробничих ресурсів підприємства;

– здійснення аналізу та оцінки факторів, що впливають на ефективність використання виробничих ресурсів ТзОВ «Ренопласт»;

– розробка висновків і пропозицій на основі проведеного дослідження.

Об'єктом дослідження виступає виробничо-господарська діяльність ТзОВ «Ренопласт», що передбачає використання сукупності виробничих ресурсів у процесі здійснення основного виду діяльності.

Предметом дослідження є економічні відносини, методи, показники, що характеризують процес формування, використання, відтворення виробничих ресурсів підприємства, а також чинники та резерви підвищення ефективності їх використання.

Методи дослідження. Методичною основою кваліфікаційної роботи бакалавра є положення класичної та сучасної економічної теорії, праці провідних вчених, загальнонаукові принципи проведення комплексних досліджень. Конкретні наукові результати одержано з використанням загальних і спеціальних методів дослідження процесів та явищ у їх взаємозв'язку і розвитку, а саме: діалектичний метод, структурно-логічний та семантичний аналіз (для уточнення та упорядкування термінології у понятійному апараті «виробничі ресурси», «ефективність виробничих ресурсів»); метод порівняльного аналізу (для виявлення змісту підходів до методики аналізу й оцінювання ефективності використання виробничих ресурсів підприємства); системно-ситуаційний метод аналізу складних економічних систем, статистичний і теоретико-економічний аналіз (для визначення існуючого стану оцінювання та аналізу рівня ефективності використання виробничих ресурсів підприємства); табличний

метод, графічний. Обробка даних здійснювалася з використанням засобів комп'ютерної техніки і спеціального програмного забезпечення.

Інформаційною базою дослідження стали теоретичні джерела, матеріали науково-практичних конференцій, навчальні видання, науково-аналітичні статті вітчизняних та зарубіжних авторів з питань аналізу й оцінки та підвищення ефективності кадрового потенціалу підприємств, фінансова звітність, звіти із праці й інша документація ТзОВ «Ренопласт», ресурси глобальної мережі Інтернет.

Практичне значення одержаних результатів. Викладені у даній роботі підходи щодо аналізу й оцінки ефективності використання виробничих ресурсів, а також пропозиції можуть знайти практичне втілення на ТзОВ «Ренопласт», або ж подібних йому підприємствах.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження були апробовані під час міжнародного круглого столу на тему «Польсько-українське прикордоння як сфера трансформації», організованого кафедрою економіки ЛНТУ та кафедрою політики економічної та регіональної Університету Марії Кюрі-Склодовської у Любліні (UMCS) 28 березня 2025 року.

Публікації. За результатами проведених досліджень автором опубліковано тези доповіді за участі у круглому столі (0,1 д.а.).

Обсяг і структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел. Основний обсяг роботи становить 53 сторінок, в тому числі 7 таблиць, 8 рисунків. Список використаних джерел з 32 найменування розміщено на 4 сторінках. Робота містить 2 додатки на 17 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність виробничих ресурсів підприємства

У сучасних умовах господарювання ефективно використання виробничих ресурсів є одним із важливих чинників забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Визначення сутності цих ресурсів дозволяє глибше зрозуміти механізми формування та використання потенціалу підприємства. В умовах ринкової економіки кожне підприємство стикається з необхідністю раціонального управління наявними ресурсами, що особливо важливо в періоди економічної нестабільності.

Виробничі ресурси становлять базу для здійснення будь-якої виробничої діяльності, тому їхня структура, обсяг та якість мають безпосередній вплив на кінцеві результати діяльності підприємства. Недооцінка значення цих складових може призвести до неефективного планування та втрати прибутковості. Саме тому питання розкриття сутності виробничих ресурсів набуває особливої ваги як для теоретичних досліджень, так і для управління підприємством на практиці.

Виробничі ресурси – це специфічні економічні ресурси підприємства, які безпосередньо використовуються в процесі створення продукції. За визначенням Л.М. Матросової та С.А. Носкової, виробничі ресурси – це «ресурси підприємства, що залучаються у виробництві (земля, капітал, праця, інформація, підприємницька здатність)» [1].

Такої ж думки стосовно трактування даного терміна дотримуються й інші вчені, зокрема Н.М. Василик та А.М. Матчук, однак дають більш чітке його визначення і розуміють під виробничими ресурсами – «сукупність певних чинників (запасів, джерел, засобів та предметів праці), які має в наявності підприємство, а також які можуть бути мобілізовані та використані ним для

досягнення конкретної мети й одержання очікуваного результату в певний проміжок часу» [2].

О.М. Назарук розглядає виробничі ресурси як «економічну категорію, структура якої прямо пов'язана із видом діяльності. У найвужчому розумінні вона включає в себе складові, безпосередньо пов'язані із виробництвом продукції та притаманні будь-якому виду діяльності, а також елементи опосередкованого впливу на виробництво залежно від сфери діяльності» [3].

Іншими словами, виробничі ресурси – це допоміжні засоби (запаси, можливості, джерела доходів), залучені до виробництва благ.

Вище зазначені дослідники стверджують, що в усіх підходах підкреслюється економічна сутність виробничих ресурсів як обмежених і рідкісних величин. У результаті діяльності підприємства ресурси реалізуються у вигляді вироблених товарів і послуг, тому їхнє забезпечення є базою для безперервної роботи і розвитку організації.

У сучасній економічній літературі виробничі ресурси класифікують за різними ознаками. Зокрема, за фізичним змістом виокремлюють матеріальні, трудові, фінансові, інформаційні та природні ресурси, які відіграють дуже важливе значення у роботі підприємства (табл. 1.1). Така класифікація відображає різні аспекти ресурсного забезпечення та є основою для подальшого аналізу їхнього забезпечення та ефективності використання.

Матеріальні ресурси (засоби праці і предмети праці) – це фізично відчутні елементи (основні та оборотні фонди, запаси сировини, напівфабрикатів), необхідні для виробництва продукції.

Трудові ресурси – це людські можливості до яких належить фізична праця, інтелектуальний потенціал, кваліфікація працівників і організаційні здібності персоналу.

Фінансові ресурси складаються з грошових коштів, капіталу підприємства (власного і позикового), що забезпечують фінансування виробничих процесів.

Інформаційні ресурси – це сукупність знань, даних і технологій, необхідних для управління виробництвом і прийняття рішень.

Таблиця 1.1. – Класифікація виробничих ресурсів та їх значення для підприємства

Назва ресурсу	Основні складові	Функціональне призначення
Матеріальні ресурси	Засоби праці (основні фонди: виробничі приміщення, верстати, обладнання, транспорт), предмети праці (запаси сировини, матеріалів, комплектуючих)	Забезпечують наявність матеріально-речової бази виробництва, формують матеріальну складову продукції. Гарантують безперервність технологічного процесу і є опорою випуску готової продукції
Фінансові ресурси	Кошти підприємства (товарообіг, виручка, прибуток), кредити, інвестиції, кошти бюджету; фонди (амортизаційний, інші фінансові фонди)	Забезпечують фінансування закупівлі матеріалів і обладнання, виплату заробітної плати, інвестування у розвиток. Гарантують фінансову стійкість і платоспроможність підприємства, необхідні для підтримання безперервності виробництва
Природні ресурси	Земля (сільськогосподарські угіддя, промислові майданчики), корисні копалини, вода, енергія (палива, електроенергія), повітря і кліматичні умови	Забезпечують постачання природних джерел сировини, енергоносіїв і створюють середовище для господарської діяльності. Природні ресурси становлять базу для виробництва; їх наявність і раціональне використання визначають виробничі потужності та екологічну збалансованість продукції
Трудові ресурси	Працівники (робітники, інженери, менеджери) з їхніми фізичними, розумовими здібностями, кваліфікацією та мотивацією; управлінські навички та організаційні здібності	Забезпечують безпосереднє виконання виробничих операцій, управління процесами та впровадження інновацій. Людський капітал визначає обсяг і якість продукції, стимулює адаптацію технологій і підвищення конкурентоспроможності
Інформаційні ресурси	Дані та знання (документована інформація, бази даних, технічні регламенти, технологічні карти), інформаційні системи, зв'язки з науковими закладами	Сприяють прийняттю обґрунтованих управлінських рішень, плануванню та прогнозуванню виробництва. Створюють умови для інновацій, підвищення якості продукції та конкурентоспроможності. Інформація про ринок і технології є ключем до ефективності конкурентної діяльності

*Примітка. Побудовано автором на основі джерел [4–9].

Природні ресурси охоплюють землі, корисні копалини, воду, енергію та інші блага природи, що використовуються у виробництві. Усі ці категорії разом формують ресурсну базу підприємства і взаємодіють між собою в процесі

організації виробництва [2].

Як вже стало зрозуміло, кожен вид ресурсів відіграє специфічну роль у забезпеченні безперебійного виробництва і формуванні конкурентної переваги підприємства. Як стверджують Т.В. Кулініч та О.П. Просович, перспектива розвитку промислових підприємств залежить саме від наявних виробничих ресурсів і ефективності їх використання, адже їх наявність зумовлює інтенсивність розвитку промисловості регіонів нашої держави [10]. У зв'язку із цим економічна політика підприємства повинна передбачати ефективне управління виробничими ресурсами, забезпечити їх раціональне використання, збереження та відтворення.

Таким чином, виробничі ресурси підприємства – це комплекс факторів, що забезпечують реальне відтворення матеріальних благ. Вони поєднуються у виробничому процесі так, щоб постачати підприємству необхідні виробничі потужності, матеріали, робочу силу, фінансування та інформацію.

Різні види ресурсів доповнюють один одного, наприклад: матеріальні і природні ресурси формують сировинну базу, трудові – людський потенціал, фінансові – інвестиційну платформу, а інформаційні – стратегічний інструмент управління. Ретельне планування, оновлення та ефективне використання всіх цих ресурсів визначає здатність підприємства працювати без збоїв та випускати конкурентоспроможну продукцію. Тому, розуміння сутності і значення виробничих ресурсів виступає важливою умовою для підвищення економічної ефективності та сталого розвитку будь-якого підприємства.

1.2. Економічний зміст ефективності використання виробничих ресурсів підприємства

Підвищення ефективності використання виробничих ресурсів підприємства є однією з важливих умов забезпечення його стабільного розвитку, підвищення конкурентоспроможності, а також досягнення поставлених стратегічних цілей.

У сучасних умовах господарювання, коли ринкове середовище постійно змінюється, а конкуренція загострюється, саме раціональне використання наявних ресурсів визначає економічну стійкість суб'єкта господарювання.

Економічний зміст ефективності використання виробничих ресурсів полягає у досягненні найвищого результату за найменших витрат, що є основою для формування прибутку. Дане поняття охоплює як кількісні, так і якісні характеристики використання ресурсів, включаючи інноваційний підхід до організації виробництва.

В науковій літературі ефективність визначають як співвідношення досягнутого результату до витрачених ресурсів. Зокрема, ефективність використання виробничих ресурсів підприємства характеризує, наскільки раціонально та продуктивно задіяно трудові, матеріальні, фінансові, інформаційні та інші ресурси для отримання необхідного обсягу продукції чи економічного ефекту [11].

Ефективність зазвичай вимірюють як відношення обсягу виробленої продукції (або отриманого доходу, прибутку тощо) до обсягу залучених ресурсів чи витрат на них. У такому розумінні ефективна робота підприємства означає досягнення максимального економічного результату при мінімальних витратах ресурсів.

Дослідники наголошують, що сутність підвищення ефективності виробництва полягає у зростанні результату (випуску продукції, доданої вартості, прибутку) на одиницю витрат у процесі використання наявних ресурсів. Водночас важливо зауважити, що через обмеженість ресурсів висока ефективність означає здобуття заданого результату за мінімальних витрат. Тобто сучасне розуміння ефективності ресурсів підприємства – це міра використання ресурсного потенціалу суб'єкта господарювання, що часто вимірюється як відношення отриманого результату до витрат ресурсів [12].

У джерелах наукової літератури виділяють різні підходи до визначення ефективності використання виробничих ресурсів, які акцентують увагу на різних

аспектах, особливостях її оцінки, доповнюють одне одного, а також дозволяють розкрити різні сторони діяльності підприємства (рис.1.1).

Рис.1.1. – Підходи до розуміння ефективності використання виробничих ресурсів підприємства (побудовано автором на основі джерел [12–15])

На рис. 1.1 представлено чотири основні підходи до представлено основні підходи до розуміння ефективності використання виробничих ресурсів підприємства.

Як бачимо, один із них полягає у співвідношенні економічного результату до вартості або витрат на використання виробничих ресурсів, що дозволяє оцінити раціональність їх залучення у процес виробництва. Іншим

важливим підходом є продуктивність ресурсів, яка безпосередньо впливає на результати діяльності підприємства, наприклад, на обсяги виробленої продукції.

Також увагу зосереджено на необхідності оцінки впливу інвестицій і впроваджених інновацій на ефективність використання ресурсів, адже саме ці чинники можуть забезпечити динамічний розвиток підприємства.

Крім того, під ефективністю розуміється інтегральна оцінка з урахуванням усіх наявних ресурсів і факторів, які одночасно діють на виробничий процес. Такий багатогранний підхід дозволяє комплексно аналізувати стан і перспективи підвищення ефективності діяльності підприємства.

Ефективність використання виробничих ресурсів підприємства залежить від сукупності різноманітних внутрішніх і зовнішніх факторів, які умовно можна поєднати у такі групи: техніко-технологічні, організаційні, економічні, соціально-екологічні (табл. 1.2).

Як видно із таблиці 1.2, техніко-технологічні фактори впливу на ефективність використання виробничих ресурсів підприємства забезпечують технічну основу для підвищення продуктивності, оскільки модернізація обладнання та впровадження сучасних технологій створюють умови для зростання обсягів виробництва при одночасному зниженні витрат.

Організаційні фактори вказують на важливість якісного управління, планування та раціональної організації праці, що дає змогу ефективніше розподіляти ресурси та зменшувати втрати.

Економічні умови формують зовнішнє середовище діяльності підприємства, зокрема через рівень цін, попит і державну політику, що безпосередньо впливають на фінансову доступність ресурсів та обсяги виробництва.

Соціально-екологічна складова також має суттєве значення, адже вона визначає якість трудового потенціалу, а також обумовлює необхідність дотримання екологічних норм, що впливає на витрати та виробничий процес загалом.

Таблиця 1.2. – Фактори, що впливають на ефективність використання виробничих ресурсів підприємства

Групи факторів	Чинники (фактори)	Механізм впливу	Наслідки впливу фактора
Техніко-технологічні	Рівень технічного оснащення, модернізація обладнання, інтенсивність використання машин і механізмів	Покращують продуктивність, адже сучасне обладнання і технології дають змогу випускати більше продукції за тих самих витрат	Зростання обсягів виробництва; зниження матеріаломісткості і собівартості продукції; підвищення фондівіддачі
Організаційні	Якість управління і планування (організація виробництва, логістика, мотивація праці, кваліфікація кадрів)	Оптимізують використання ресурсів так як раціональна організація праці зменшує втрати (простой, брак продукції), ефективне управління – контроль за витратами	Стабільніший випуск продукції; підвищення продуктивності праці; зменшення витрат
Економічні	Рівень цін на сировину і енергію, попит на продукцію, конкуренція, податкова та кредитна політика	Визначають вартість ресурсів та інвестиційні можливості. Мається на увазі, що низькі ціни та високий попит стимулюють розширення виробництва і навпаки	Коливання рентабельності; зміни обсягів виробництва; залежність від кон'юнктури ринку
Соціально-екологічні	Кваліфікація та мотивація персоналу, законодавчі й екологічні вимоги тощо	Визначають ефективність трудових ресурсів і часові обмеження – висока кваліфікація працівників сприяє збільшенню обсягів виробництва якісної продукції, а законодавчі норми й екологічні стандарти виробництва зумовлюють потребу додаткових витрат на адаптацію виробництва	Зміна рівня використання трудових ресурсів; потреба у додаткових інвестиціях для оптимізації використання виробничих ресурсів; сезонні коливання виробництва

*Примітка. Побудовано автором на основі джерел [16; 17].

Таким чином, ефективне використання виробничих ресурсів є результатом взаємодії внутрішніх і зовнішніх факторів, які мають бути враховані у процесі управління підприємством. Збалансоване поєднання технічних, організаційних, економічних і соціально-екологічних складових створює підґрунтя для підвищення ефективності господарської діяльності підприємства і, як наслідок, його конкурентоспроможності.

На основі вище викладеного, стало зрозуміло, що мета підвищення ефективності використання виробничих ресурсів підприємства полягає в

отриманні максимального економічного результату (виручки, доданої вартості, прибутку) на кожен одиницю витрачених ресурсів задля забезпечення зростання обсягів виробництва продукції, фондівіддачі та рентабельності.

У зв'язку із цим, основні принципи підвищення ефективності використання виробничих ресурсів підприємства включатимуть:

- раціональне використання виробничих ресурсів (забезпечення максимальної віддачі на вкладені ресурси та їх відповідність нормативам),
- одночасну оптимізацію усіх видів ресурсів підприємства;
- системне застосування передових технологій та знань у процесах виробництва;
- постійний пошук виробничих резервів і впровадження інновацій.

Відповідно завдання підвищення ефективності використання виробничих ресурсів полягатимуть у пошуку внутрішніх резервів і напрямів економії ресурсів, модернізації виробничих потужностей та впровадженні інновацій, що дасть змогу отримувати більші обсяги продукції при знижених витратах. Сюди входить удосконалення технології виробництва (зокрема, підвищення автоматизації та енергоефективності), поліпшення системи управління та планування ресурсів, а також підготовка і мотивація персоналу для ефективного використання наявних потужностей.

Таким чином, підвищення ефективності використання виробничих ресурсів підприємства є одним із пріоритетних напрямів інноваційного розвитку економіки, а також становить основу для її подальшого зростання.

1.3. Методичні підходи до аналізу та оцінки ефективності використання виробничих ресурсів підприємства

Виробничі ресурси забезпечують функціонування основних процесів на підприємстві, тому їх раціональне використання є передумовою досягнення високих результатів.

Аналіз ефективності використання таких ресурсів потребує системного підходу й застосування відповідних методичних інструментів, що дозволяють комплексно оцінити ступінь їх залучення, результативність та взаємозв'язок між різними елементами ресурсного потенціалу.

Аналіз ефективності використання виробничих ресурсів представляє собою процес систематичного дослідження зв'язку між витратами ресурсів (трудових, матеріальних, фінансових, енергетичних тощо) і результатами виробництва.

І.М. Камінська, Н.В. Ковальчук та інші вчені розглядають аналіз ефективності використання виробничого потенціалу підприємства як «управлінський процес, спрямований на організацію комплексного й багатоетапного аналітичного дослідження кількісних і якісних параметрів виробничого потенціалу суб'єкта господарювання та ефективності його використання» [18].

Його основна мета – це виявлення резервів підвищення ефективності, зниження витрат, оптимізація структури витрат і поліпшення показників господарської діяльності підприємства [19]. Такий аналіз дозволяє оцінити фактичний рівень використання ресурсів та виявити сильні і слабкі сторони управління ними.

Раціональне використання виробничих ресурсів суттєво знижує собівартість продукції та підвищує рентабельність роботи підприємства. Тому аналіз та оцінка ефективності їх використання дає змогу виявити неефективні статті витрат, знайти шляхи економії, покращити продуктивність і, у підсумку, збільшити прибутковість підприємства.

Для оцінки ефективності використання виробничих ресурсів підприємства на практиці застосовують різні методи аналізу, зокрема: факторний, порівняльний, динамічний та SWOT-аналіз (табл. 1.3).

Факторний аналіз ефективності використання виробничих ресурсів підприємства спрямований на визначення впливу окремих факторів на результати діяльності, що дозволяє виявляти резерви та обґрунтовувати ефективність витрат.

Таблиця 1.3. – Основні методи аналізу використання виробничих ресурсів підприємства

Метод аналізу	Зміст методу	Характерні особливості
Факторний аналіз	Представляє собою методику комплексного та системного дослідження впливу окремих факторів (наприклад, чисельності працівників, продуктивності праці, використання основних фондів чи матеріальних витрат) на кінцевий результат (виробництво, прибуток тощо)	Даний метод аналізу дозволяє оцінити, які саме зміни ресурсів привели до змін у результатах виробничо-господарської діяльності підприємства й дає можливість розробити заходи для їхнього оптимального співвідношення. Він дозволяє обґрунтувати економію витрат чи навпаки – виявити приховані резерви в кожному факторі
Порівняльний аналіз	Даний метод передбачає зіставлення показників діяльності підприємства з попередніми періодами, плановими завданнями або з аналогічними даними інших підприємств (галузевим стандартом, конкурентами тощо)	За допомогою такого підходу підприємство може виявити сильні та слабкі сторони своєї політики використання виробничих ресурсів відносно кращих підприємств (конкурентів) на ринку
Динамічний аналіз	Передбачає дослідження тенденцій змін показників використання виробничих ресурсів у часі. Даний метод являє собою аналіз часових рядів, наприклад: обчислення темпів зростання, абсолютних та відносних приростів основних показників господарської діяльності підприємства (обсяг виробництва, фондівіддачі, матеріаловіддачі тощо)	За допомогою даного методу легко виявити постійні чи сезонні коливання використання ресурсів, загальні тренди (зростання чи падіння) та виміряти швидкість цих змін. До того ж, він дає змогу оцінити, чи відбувається покращення в управлінні виробничими ресурсами з часом, чи навпаки – прогресувало неефективне їх використання
SWOT-аналіз	Являє собою якісний інструмент оцінки, що застосовується для виявлення сильних і слабких сторін внутрішнього середовища підприємства та можливостей і загроз зовнішнього середовища, пов'язаних із його виробничо-ресурсною базою	Дозволяє підприємству оцінити свої внутрішні ресурси і зіставити їх з зовнішніми факторами. На основі отриманих даних розробляють стратегії підвищення ефективності. Також даний метод аналізу доповнює кількісні методи, даючи підприємству можливість підвищувати ефективність управління виробничими ресурсами в довгостроковій перспективі

*Примітка. Побудовано автором на основі джерел [20; 21].

Порівняльний аналіз ефективності використання виробничих ресурсів базується на зіставленні показників підприємства з попередніми періодами або конкурентами, що сприяє виявленню сильних і слабких сторін. У свою чергу, динамічний аналіз дозволяє простежити зміну показників у часі, виявити тренди та сезонні коливання, що допомагає оцінити ефективність управління ресурсами.

SWOT-аналіз дає змогу якісно оцінити внутрішнє й зовнішнє середовище підприємства, формуючи стратегічні підходи до підвищення ефективності використання виробничих ресурсів.

У загальному розумінні методологія аналізу ефективності використання виробничого потенціалу підприємства передбачає послідовне виконання певних етапів, які формують логічний алгоритм дій, що дозволяє систематизувати процес оцінки, забезпечуючи цілісність, узгодженість та аналітичну обґрунтованість прийняття управлінських рішень щодо покращення використання наявних виробничих ресурсів (рис. 1.2).

Проілюстрована логічна послідовність етапів аналітичного дослідження ефективності використання виробничого потенціалу підприємства показує, що даний процес починається з формулювання мети, завдань і методичних підходів до аналізу, що створює основу для подальших дій.

Наступним кроком є забезпечення інформаційно-аналітичної бази, яка дозволяє здійснити збір, групування та узагальнення вихідних даних. Далі виконується моніторинг відповідних аналітичних показників, що відображають стан використання виробничого потенціалу.

На основі отриманих даних проводиться інтерпретація результатів, що дозволяє виявити слабкі місця та резерви для покращення.

Завершальним етапом є розроблення обґрунтованих прикладних рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності та зниження ризиків у використанні виробничого потенціалу підприємства. Такий підхід дозволяє забезпечити системність і обґрунтованість управлінських рішень у сфері виробничої діяльності.

Рис. 1.2. – Алгоритм проведення аналізу ефективності використання виробничих ресурсів підприємства *(побудовано автором на основі [18])*

Варто розуміти, що для оцінки ефективності використання кожного виду виробничих ресурсів використовують специфічні групи показників (наприклад, коефіцієнти використання робочого часу, обігу запасів, завантаження обладнання, фінансові мультиплікатори тощо). Поєднання таких показників дозволяє детально діагностувати окремі «слабкі ланки» в системі використання виробничих ресурсів підприємства.

Разом з тим, одночасна оцінка великої кількості показників використання виробничих ресурсів підприємства потребує інтегрального підходу.

Комплексна оцінка ефективності використання виробничих ресурсів здійснюється шляхом об'єднання показників діяльності підприємства у узагальнені індекси або рейтингові оцінки. Наприклад, створюють індекс продуктивності виробничих ресурсів, який може містити вагові коефіцієнти для

кожного ресурсу. У такий спосіб вдається синтезувати дані про різні ресурси в один інтегральний показник, що демонструє загальну ефективність.

Вітчизняні дослідження пропонують системи показників, що дозволяють всебічно оцінити ресурсну базу підприємства із урахуванням їх синергії. Так, запропоновано аналізувати основні види ресурсів разом: це дає змогу діагностувати найменш ефективну групу ресурсів і своєчасно коригувати ситуацію [22].

Загалом, інтегральний підхід дозволяє відстежити взаємозв'язок між різними групами виробничих ресурсів, визначити пріоритетні напрямки їх оптимізації і зробити висновки про загальну ефективність господарської діяльності підприємства.

Отже, регулярний аналіз використання виробничих ресурсів і своєчасне впровадження його результатів є основними елементами стратегії розвитку підприємства. Комплексне застосування методичних підходів до аналізу основних показників виробничо-господарської діяльності, разом із сучасними аналітичними інструментами, дає змогу системно оцінити та підвищити ефективність використання виробничих ресурсів на підприємстві, що, в свою чергу, забезпечує обґрунтоване прийняття рішень щодо оптимізації ресурсів, скорочення витрат й підвищення фінансових результатів його діяльності.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ, ЩО ХАРАКТЕРИЗУЮТЬ ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ ТОВ «РЕНОПЛАСТ»

2.1. Загальна характеристика виробничо-господарської діяльності підприємства

ТзОВ «Ренопласт» – товариство з обмеженою відповідальністю (ЄДРПОУ 35353678), зареєстроване 28 серпня 2007 року. Юридична адреса підприємства: м. Луцьк, вул. Богдана Хмельницького, 42. Статус – діюче підприємство на загальній системі оподаткування (платник ПДВ), статутний капітал – 3 млн. грн. Керівником підприємства є директор П.М. Залевський [23].

Основний вид діяльності ТОВ «Ренопласт» за класифікацією КВЕД – 25.12 Виробництво металевих дверей і вікон. Крім того, підприємство зареєстроване за іншими будівельними та виробничими напрямками (виготовлення виробів із пластмас, встановлення столярних виробів, будівельні роботи, торгівля будівельними матеріалами тощо) [24].

Підприємство «Ренопласт» є багатoproфільним виробником світлопрозорих конструкцій: тут виготовляють і монтують металопластикові та алюмінієві вікна й двері різного призначення (вхідні, протипожежні, секційні ворота), жалюзі, відливи, профілі і власні склопакети [25].

Підприємство реалізує повний виробничий цикл – тобто всі роботи (від замовлення і вибору конструкції до виготовлення та встановлення) здійснюються власними силами. Основні виробничі потужності розташовані в м. Нововолинськ, де функціонують власні лінії з виготовлення склопакетів, металопластикових і алюмінієвих профілів. Головний офіс, шоу-рум і відділ продажів знаходяться у Луцьку.

На підприємстві застосовується сучасне обладнання – зокрема нещодавно отримана USAID зварювально-зачисна лінія дозволила збільшити об'єми виробництва майже вдвічі. За сучасних умов завод може випускати близько 150-

200 конструкцій за восьмигодинну зміну (раніше близько 60-100). До повного циклу робіт належать і монтажні бригади, які встановлюють готові вироби на об'єктах замовників, та п'ятирічна гарантія на конструкції [26].

Досліджуване підприємство очолює директор, якому підпорядкований заступник директора з виробництва. Окрім цього, у структурі «Ренопласт» є комерційний відділ (менеджери з продажів), фінансово-економічний відділ (бухгалтерія), виробничий підрозділ (цехи з виготовлення конструкцій) та монтажний відділ (монтажні бригади). Спрощену схему організаційної структури ТЗОВ «Ренопласт» подано нижче (рис. 2.1).

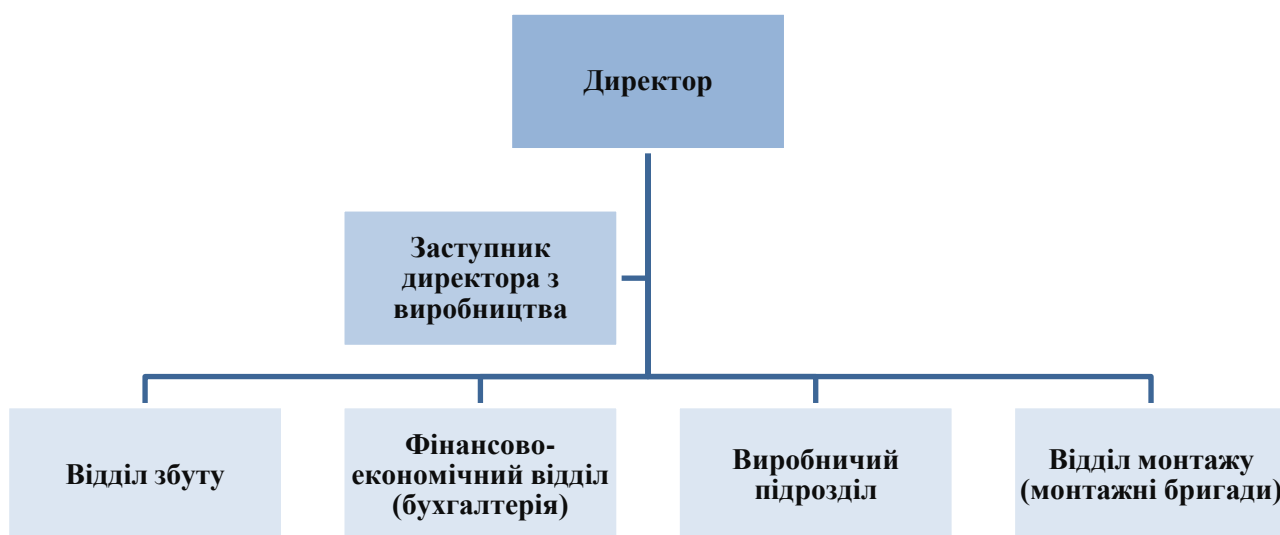

Рис. 2.1. – Організаційна структура ТЗОВ «Ренопласт» (побудовано автором на основі джерел [23; 26])

До виробничих ресурсів ТЗОВ «Ренопласт» належить сучасне технологічне обладнання з автоматизацією процесів (лінії зварювання, обробки профілів, виготовлення склопакетів тощо). Підприємство має власний автопарк великовантажних автомобілів і водіїв, що дає можливість доставляти продукцію по всій Україні та за кордон. Серед персоналу даного підприємства переважають чоловіки (майже 95%). Інфраструктура цехів і виробничих приміщень

підприємства відповідає потребам закритого циклу – всі складові (профільні системи, скло, фурнітура) обробляються на місці з жорстким контролем якості [26].

Для більш детальної характеристики виробничо-господарської діяльності ТЗОВ «Ренопласт» та структури його ресурсного потенціалу проведемо аналіз основних фінансово-економічних показників підприємства (табл. 2.1).

Таблиця 2.1. – Основні фінансово-економічні показники ТЗОВ «Ренопласт»

(млн. грн)

Показник	Роки				Відхилення			
					Абсолютне, +/-		Відносне, %	
	2021	2022	2023	2024	2024/ 2023	2024/ 2021	2024/ 2023	2024/ 2021
Дохід	103,6	125,9	149,8	147,9	-1,9	44,3	-1,3	42,8
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	103,4	124,0	148,9	145,5	-3,4	42,1	-2,3	40,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	83,6	99,6	116,5	105,2	-11,3	21,6	-9,7	25,8
Валовий прибуток	19,8	24,4	32,4	40,3	7,9	20,5	24,4	103,5
Чистий прибуток	4,1	4,0	5,9	5,7	-0,2	1,6	-3,4	39,0
Активи	56,7	66,9	74,5	144,9	70,4	88,2	94,5	155,6
Необоротні активи	14,3	20,5	25,1	29,4	4,3	15,1	17,1	105,6
Оборотні активи	42,3	46,4	49,3	115,4	66,1	73,1	134,1	172,8
Зобов'язання	40,1	46,7	48,7	114,4	65,7	74,3	134,9	185,3
Власний капітал	16,5	20,2	25,8	30,5	4,7	14,0	18,2	84,8
Залишкова вартість основних засобів	13,6	20,3	25,1	29,4	4,3	15,8	17,1	116,2
Запаси	29,7	29,5	35,0	87,7	52,7	58,0	150,6	195,3
Дебіторська заборгованість	7,4	10,6	10,9	14,0	3,1	6,6	28,4	89,2
Кредиторська заборгованість	40,1	46,7	48,7	114,4	65,7	74,3	134,9	185,3
Витрати	98,5	121,0	142,6	140,8	-1,8	42,3	-1,3	42,9

*Примітка. Побудовано автором на основі фінансової звітності ТЗОВ «Ренопласт».

Як видно з таблиці 2.1, упродовж 2021-2024 рр. ТЗОВ «Ренопласт» збільшило свої доходи на 42,8%, що говорить про розширення ринків збуту. При

цьому, слід наголосити, що продукція досліджуваного підприємства поставляється не лише в Україну, а й на експорт (переважно до Німеччини та Польщі). Значні обсяги реалізації досягаються також участю у державних тендерах, переважно на постачання віконно-дверних конструкцій для державних установ і лікарень. Крім того, «Ренопласт» активно долучений до проектів відновлення будинків у прифронтових регіонах.

У 2024 році чистий дохід ТзОВ «Ренопласт» зріс на 42,1 млн. грн, що становить приріст у 40,7 %, у порівнянні з 2021 роком, й свідчить про поступове нарощування виробничих потужностей та продажів.

Собівартість реалізованої продукції досліджуваного підприємства у 2021 році становила 83,6 млн. грн, у 2022 році – 99,6 млн. грн, у 2023 році – 116,5 млн. грн, а у 2024 році зменшилася до 105,2 млн. грн.

Зменшення собівартості продукції ТзОВ «Ренопласт» у 2024 році на 11,3 млн. грн у порівнянні з 2023 роком свідчить про успішну оптимізацію витрат або ж про певне скорочення обсягів виробництва. Проте, у порівнянні з 2021 роком, собівартість збільшилася на 21,6 млн. грн, що може бути пов'язано з низкою факторів, наприклад, інфляційними процесами, підвищенням вартості сировини та енергоносіїв. Скорочення собівартості у 2024 році позитивно вплинуло на валовий прибуток підприємства, який, попри зменшення доходу, значно зріс.

У 2024 році, порівняно з 2021 роком валовий прибуток підприємства зріс на 20,5 млн. грн або на 103,5 %. Така позитивна динаміка вказує на підвищення ефективності використання виробничих ресурсів, зокрема за рахунок зниження собівартості та вдосконалення виробничих процесів.

Щодо чистого прибутку ТзОВ «Ренопласт», він мав нестабільну динаміку, зокрема: у 2021 році становив 4,1 млн. грн, у 2022 році дещо знизився до 4,0 млн. грн, у 2023 році зріс до 5,9 млн. грн, а у 2024 році склав 5,7 млн. грн. Незначне скорочення на 0,2 млн. грн порівняно з 2023 роком вказує на певні труднощі, можливо, пов'язані з погіршенням зовнішнього середовища або внутрішніми проблемами. Водночас, у порівнянні з 2021 роком чистий прибуток у 2021 році зріс на 1,6 млн. грн, що свідчить про загальний позитивний результат діяльності.

Активи підприємства за аналізований період значно зросли – з 56,7 млн. грн у 2021 році до 144,9 млн. грн у 2024 році. Такий приріст на 88,2 млн. грн свідчить про нарощення ресурсної бази підприємства, зокрема як за рахунок власних інвестицій, так і, ймовірно, за рахунок залучення позикових коштів. Зростання активів свідчить про розширення виробничих можливостей, збільшення обсягів основних і оборотних засобів.

Необоротні активи ТзОВ «Ренопласт», які ще у 2021 році становили 14,3 млн. грн, до 2024 року зросли до 29,4 млн. грн, що говорить про збільшення вартості основних засобів та може бути пов'язано з оновленням або ж розширенням виробничих потужностей підприємства. Водночас залишкова вартість основних засобів зросла з 13,6 млн. грн до 29,4 млн. грн, що підтверджує оновлення обладнання та зменшення його зносу.

Аналіз оборотних активів ТзОВ «Ренопласт» також демонструє їх позитивну динаміку. Якщо у 2021 році вони становили 42,3 млн. грн, то у 2024 році вони зросли до 115,4 млн. грн., що, у свою чергу, може свідчити про збільшення обсягів виробничих запасів, дебіторської заборгованості та інших елементів, які забезпечують гнучкість у виробничо-збутових процесах.

Оцінюючи зобов'язання досліджуваного підприємства, слід зазначити їх значне зростання з 40,1 млн. грн у 2021 році до 114,4 млн. грн у 2024 році, що вказує на активне залучення позикових ресурсів для фінансування діяльності.

У період 2021-2024 рр. відбулося зростання власного капіталу підприємства з 16,5 млн. грн до 30,5 млн. грн, що є свідчить про зміцнення його фінансової стійкості.

Запаси ТзОВ «Ренопласт» за аналізований період зросли на 195,3%, що може свідчити про розширення обсягів виробництва та зростання попиту на продукцію підприємства. Однак, слід зауважити, що значне зростання запасів підприємства також може створювати ризики накопичення надлишкових запасів.

Дебіторська заборгованість досліджуваного підприємства за період 2021-2024 рр. збільшилась на 89,2%, що є наслідком розширення обсягів реалізації, однак потребує контролю, щоб уникнути ризиків неповернення коштів.

Кредиторська заборгованість за аналізований період також значно зросла (на 185,3%).

За аналізований період на ТзОВ «Ренопласт» спостерігається збільшення обсягу витрат, ймовірно пов'язаних із розширенням діяльності, зростанням цін на ресурси або підвищенням фонду оплати праці. Незначне скорочення витрат у 2024 році порівняно з попереднім роком може свідчити про певні кроки підприємства щодо оптимізації витрат або зниження вартості окремих ресурсів.

Загалом, аналіз фінансово-економічних показників ТзОВ «Ренопласт» свідчить про поступовий розвиток виробничо-господарської діяльності підприємства, розширення його ресурсної бази, оновлення виробничих потужностей та оптимізацію витрат. Зокрема, зростання валового прибутку при зниженні собівартості у 2024 році свідчить про ефективніше використання виробничих ресурсів.

Кадровий склад підприємства та його фонд оплати праці безпосередньо впливають на ефективність використання виробничих ресурсів. Працівники є активною частиною ресурсного потенціалу, яка забезпечує перетворення сировини, матеріалів, енергії та обладнання у готову продукцію. Від кваліфікації, професійних навичок, дисципліни, мотивації персоналу та ефективної організації їхньої праці залежить, наскільки повно і раціонально підприємство може використовувати наявні виробничі ресурси для досягнення запланованих результатів [27].

На ТзОВ «Ренопласт» у 2021-2024 рр. відбулися певні зміни у кількості персоналу, загальному фонді оплати праці та фонді оплати праці у розрахунку на одного працівника. Проаналізувавши ці показники, можна зробити висновки щодо ефективності управління трудовими ресурсами та їх впливу на виробничий процес (рис. 2.2).

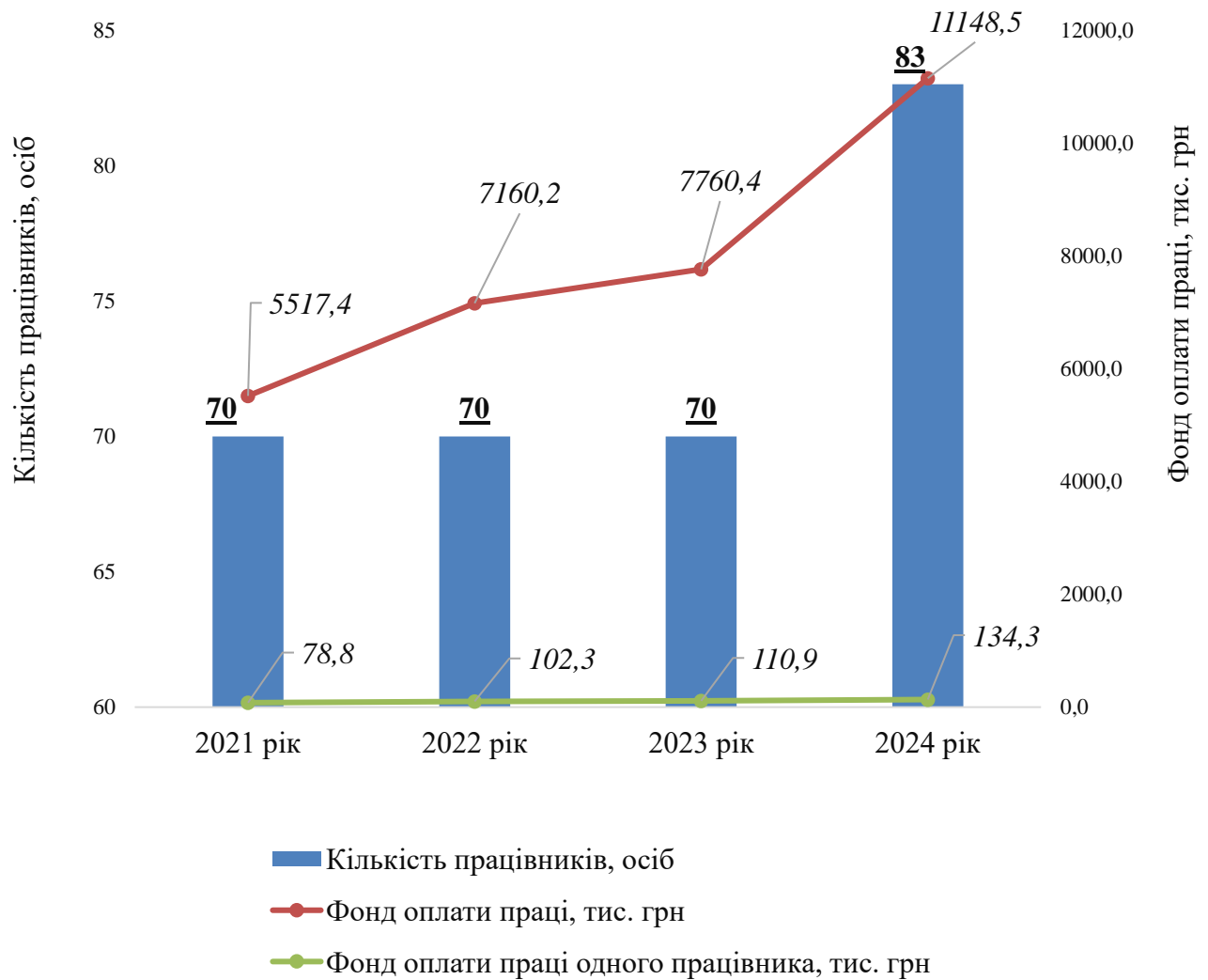

Рис. 2.2. – Динаміка кадрового складу та фонду оплати праці ТзОВ «Ренопласт» у 2021-2024 рр. (побудовано автором на основі звітності з праці ТзОВ «Ренопласт»)

У 2021 році чисельність працівників на ТзОВ «Ренопласт» складала 70 осіб. Протягом наступних двох років кількість персоналу залишалася незмінною, що свідчить про стабільність кадрового складу та, ймовірно, достатність наявних трудових ресурсів для забезпечення виробничого процесу на відповідному рівні. Однак у 2024 році підприємство збільшило кількість персоналу до 83 осіб.

Розширення штату на ТзОВ «Ренопласт» може бути пов'язане з підвищенням обсягів виробництва, освоєнням нових видів продукції тощо.

Фонд оплати праці також демонструє зростання протягом усього аналізованого періоду. У 2021 році загальні витрати на оплату праці становили 5517,4 тис. грн, а вже у 2022 році цей показник збільшився до 7160,2 тис. грн. У 2023 році фонд оплати праці досяг 7760,4 тис. грн, а в 2024 році підприємство витратило на оплату праці 11148,5 тис. грн. Порівняно з 2021 роком, загальний фонд оплати праці зріс більш ніж удвічі, що свідчить про системне підвищення рівня зарплат.

Середній рівень оплати праці одного працівника на ТзОВ «Ренопласт» також зростав кожного року. У 2021 році середньомісячний фонд оплати праці одного працівника становив 78,8 тис. грн на рік, у 2022 році цей показник зріс до 102,3 тис. грн, у 2023 році – до 110,9 тис. грн, а у 2024 році досяг 134,3 тис. грн. Поступове зростання заробітної плати свідчить про бажання підприємства підвищити мотивацію працівників, а також про намагання утримати кваліфіковані трудові ресурси, що є особливо актуальним в умовах високої конкуренції на ринку праці.

У випадку ТзОВ «Ренопласт» зростання фонду оплати праці є виправданим, оскільки одночасно зростали доходи підприємства, валовий та чистий прибуток, а також розширювалася ресурсна база. Можна сказати, що кадрова політика підприємства виявляється достатньо ефективною – трудові ресурси використовуються раціонально, а їхній вплив на виробничу діяльність є позитивним.

2.2. Оцінка ефективності використання виробничих ресурсів підприємства

Оцінка ефективності використання виробничих ресурсів є важливою складовою управлінської стратегії підприємства, оскільки вона дозволяє «раціональне використання трудових і виробничих ресурсів є важливим резервом підвищення ефективності виробництва, збільшення обсягів виробництва

продукції, підвищення продуктивності праці та фондівдачі» [28].

Одержані дані фінансової звітності та звітності з праці ТзОВ «Ренопласт» дають нам можливість розрахувати та оцінити показники, що відображають результативність застосування основних фондів, матеріальних ресурсів і трудових ресурсів.

Перш за все, проведемо оцінку ефективності використання основних засобів на ТзОВ «Ренопласт». Для цього проаналізуємо зміну первісної вартості, зносу та середньої вартості основних засобів підприємства у 2022-2024 рр. (рис. 2.3).

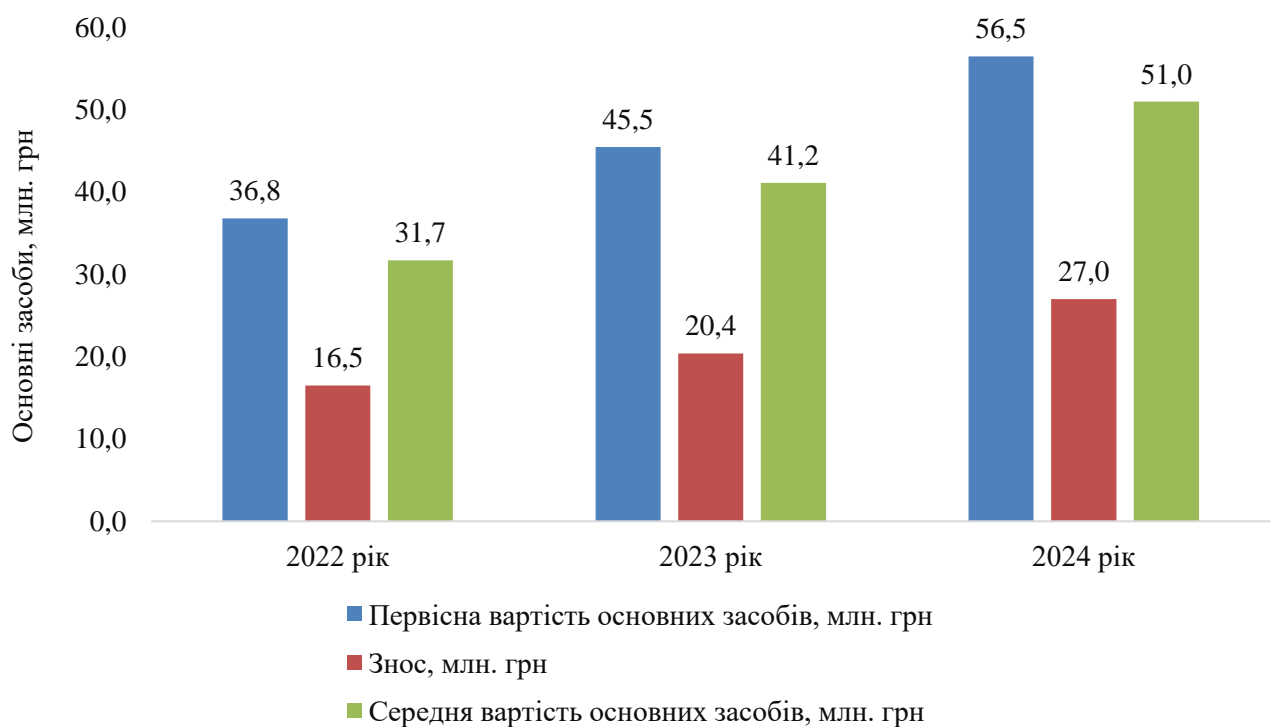

Рис. 2.3. – Динаміка первісної вартості, зносу та середньої вартості основних засобів підприємства у 2022-2024 рр. (побудовано автором на основі фінансової звітності ТзОВ «Ренопласт»)

На підставі наведених даних видно, що протягом 2022-2024 рр. на підприємстві спостерігається поступове зростання як первісної вартості основних засобів, так і їхнього зносу та середньої вартості.

За аналізований період первісна вартість основних засобів збільшилась на 19,7 млн. грн, що свідчить про розширення або оновлення виробничої бази підприємства. Знос основних засобів також зростає, проте в помірних темпах (збільшився на 10,5 млн. грн), що є природним процесом в експлуатації обладнання.

Середня вартість основних засобів ТЗОВ «Ренопласт» стабільно зростала, досягнувши 51,0 млн грн у 2024 році, що вказує на збільшення обсягу виробничих ресурсів, які активно використовуються. Позитивним є те, що зростання зносу супроводжується більш швидким зростанням первісної вартості, що свідчить про оновлення фондів.

На основі даних, поданих вище у пункті 2.1 та 2.2. даної роботи, а також формул, зазначених у науковому джерелі [29], можемо розрахувати та проаналізувати зміну коефіцієнта зносу основних засобів, фондоозброєності праці, фондівіддачі та фондомісткості ТЗОВ «Ренопласт» (табл. 2.2).

Таблиця 2.2. – Аналіз показників оцінки ефективності використання основних засобів на ТЗОВ «Ренопласт» у 2022-2024 рр.

Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення, (+/-)	
				2024/2023	2024/2022
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,448	0,448	0,4779	0,030	0,030
Фондоозброєність праці	0,526	0,650	0,681	0,031	0,155
Фондовіддача	3,912	3,618	2,853	-0,766	-1,059
Фондомісткість	0,256	0,276	0,351	0,074	0,095

*Примітка. Побудовано автором на основі фінансової звітності підприємства.

Аналізуючи наведені у таблиці 2.2. дані, можна зробити висновок, що на ТЗОВ «Ренопласт» спостерігається тенденція до зростання зносу основних засобів, що, в свою чергу, свідчить про поступове старіння виробничих потужностей, хоча зростання є помірним.

Показник фондоозброєності праці демонструє покращення, що означає зростання забезпеченості працівників основними засобами та потенційно

створює умови для підвищення продуктивності праці.

Водночас спостерігається негативна тенденція щодо фондівддачі, яка знижується, що свідчить про зменшення ефективності використання основних засобів для створення доходу. Фондомісткість, яка є оберненим показником фондівддачі, відповідно зростає, що вказує на те, що на кожну одиницю доходу підприємство витрачає дедалі більше основних засобів.

Така ситуація свідчить про зниження загальної ефективності використання виробничих ресурсів попри покращення матеріального забезпечення праці.

Зменшення фондівддачі може бути результатом недостатньої інтенсивності використання виробничих потужностей або зниження продуктивності праці, навіть за умов технічного оновлення і, таким чином, вказує на потребу пошуку шляхів вдосконалення організації виробництва.

Далі проведемо оцінку ефективності використання оборотних активів досліджуваного нами підприємства (рис. 2.4).

Аналізуючи наведені у рис. 2.4 дані, можна зробити висновок, що ТзОВ «Ренопласт» у 2022-2024 рр. демонструвало зниження ефективності використання своїх виробничих ресурсів, зокрема оборотних активів, запасів та дебіторської заборгованості.

Як видно, оборотність оборотних активів залишалась стабільною у 2022 та 2023 роках на рівні трьох обертів на рік, проте у 2024 році показник зменшився до двох обертів, що свідчить про уповільнення обороту активів та менш ефективне їх використання. Це підтверджується і значним збільшенням тривалості одного обороту з 117,3 дня у 2023 році до 206,6 дня у 2024 році, що вказує на те, що досліджуване підприємство повільніше перетворює оборотні активи на грошові кошти.

Оборотність запасів підприємства у 2023 році покращилась порівняно з 2022 роком, проте у 2024 році різко знизилась до двох обертів, а тривалість обороту запасів збільшилась з 101,0 до 212,9 днів, що є негативним сигналом щодо ефективності управління запасами, адже може свідчити про надлишкові залишки, зниження обсягів реалізації або нераціональну структуру запасів.

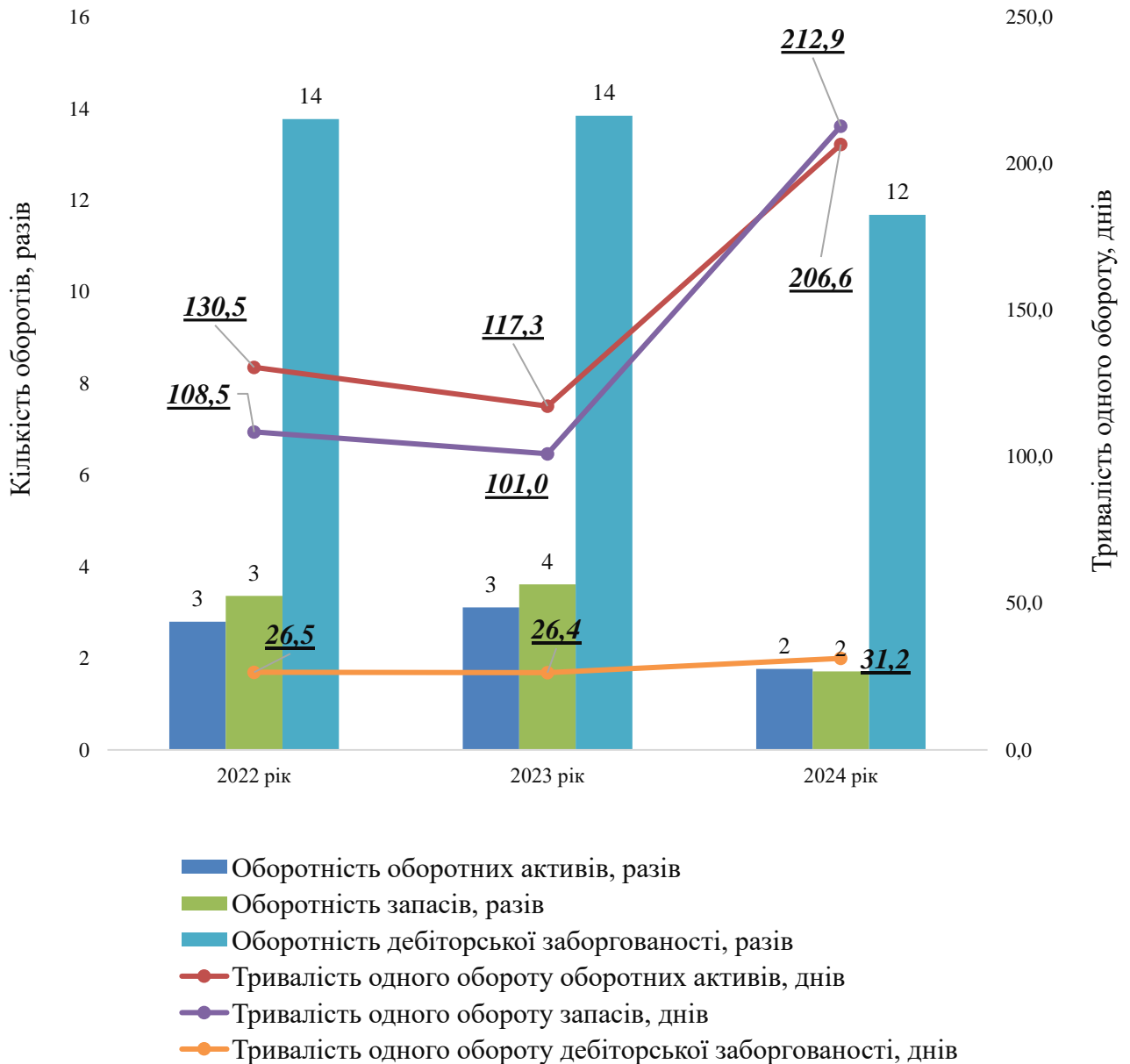

Рис. 2.4. – Динаміка оборотності та тривалості обігу основних елементів оборотних активів ТЗОВ «Ренопласт» у 2022-2024 рр. (побудовано автором на основі фінансової звітності ТЗОВ «Ренопласт»)

Оборотність дебіторської заборгованості ТЗОВ «Ренопласт» у 2024 році також дещо погіршилась, адже кількість оборотів зменшилась з 14 до 12, а тривалість одного обороту зросла до 31,2 днів. Такі зміни можуть вказувати на уповільнення надходження коштів від покупців і погіршення платіжної дисципліни контрагентів. Загалом проаналізовані дані свідчать про зниження

швидкості обігу основних елементів оборотних коштів, що зменшує фінансову гнучкість досліджуваного підприємства, сповільнює обіг капіталу і може негативно впливати на загальну ефективність його діяльності.

Аналіз використання трудових ресурсів ТзОВ «Ренопласт» показав, що у 2021-2023 рр. підприємство демонструвало поступове зростання ефективності використання трудових ресурсів, проте у 2024 році ситуація погіршилася як за рівнем продуктивності, так і за показниками рентабельності праці (рис. 2.5).

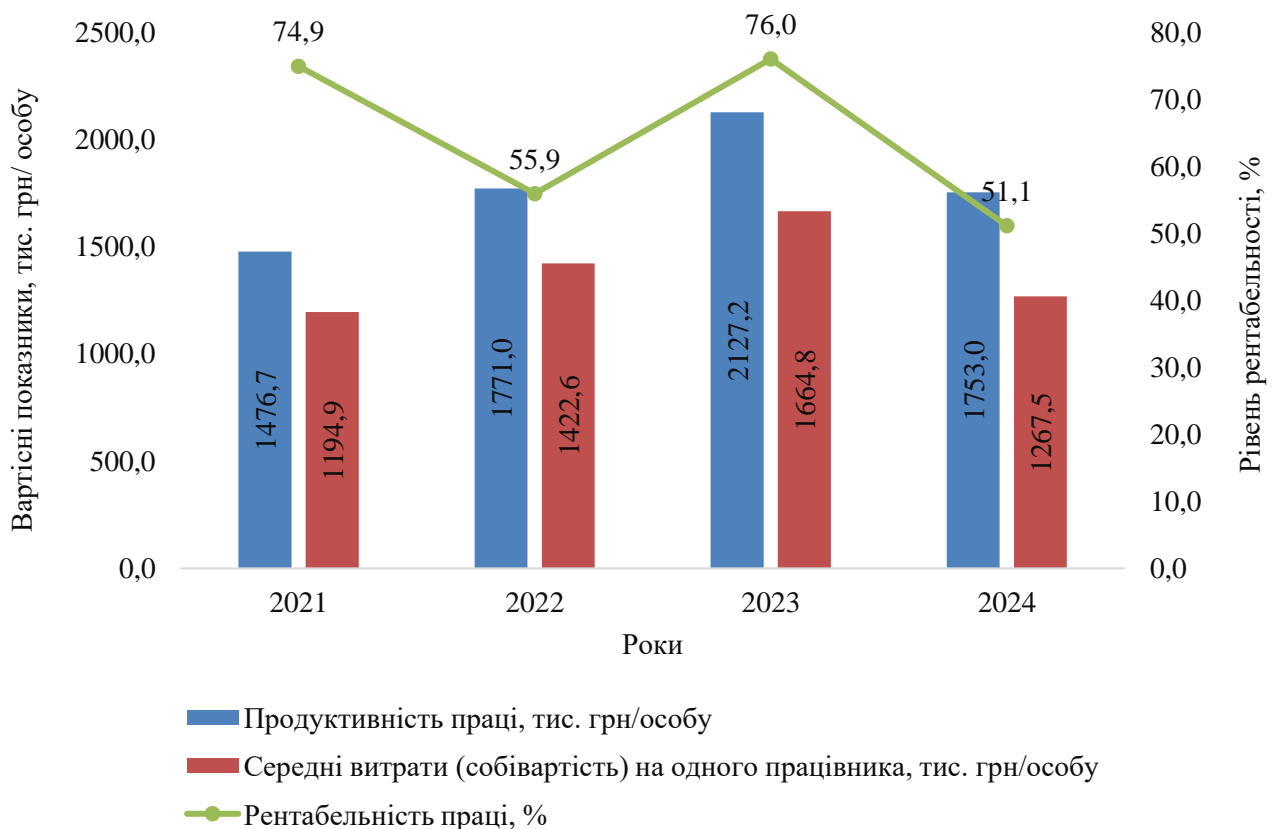

Рис. 2.5. – Аналіз використання трудових ресурсів ТзОВ «Ренопласт» у 2021-2024 рр. (побудовано автором на основі фінансової звітності та звітності з праці ТзОВ «Ренопласт»)

Аналізуючи наведені у рис. 2.5 показники, можна зробити висновок, що динаміка продуктивності праці на ТзОВ «Ренопласт» у 2021-2024 рр. є нестабільною. Упродовж 2021-2023 рр. продуктивність праці зростала, що свідчило про покращення ефективності використання трудових ресурсів у цей

період. Однак у 2024 році продуктивність праці знизилася до 1753,0 тис. грн на одного працівника, що вказує на зменшення обсягів виробництва або можливе зниження інтенсивності праці.

Показник середніх витрат на одного працівника також демонструє подібну тенденцію: у 2021-2023 рр. витрати зростали, але у 2024 році спостерігалася їх суттєве зменшення, що, ймовірно, пов'язано із оптимізацією витрат чи зменшенням обсягів діяльності.

За аналізований період, найвищий рівень рентабельності праці на досліджуваному підприємстві було досягнуто у 2023 році – 76 %, проте у 2024 році рентабельність різко знизилася до 51,1%, що свідчить про зменшення прибутковості вкладених витрат на оплату праці.

Аналіз динаміки показників рентабельності ТзОВ «Ренопласт» за 2022-2024 рр. показав, що ефективність використання виробничих ресурсів протягом цього періоду змінювалася нерівномірно (рис. 2.6).

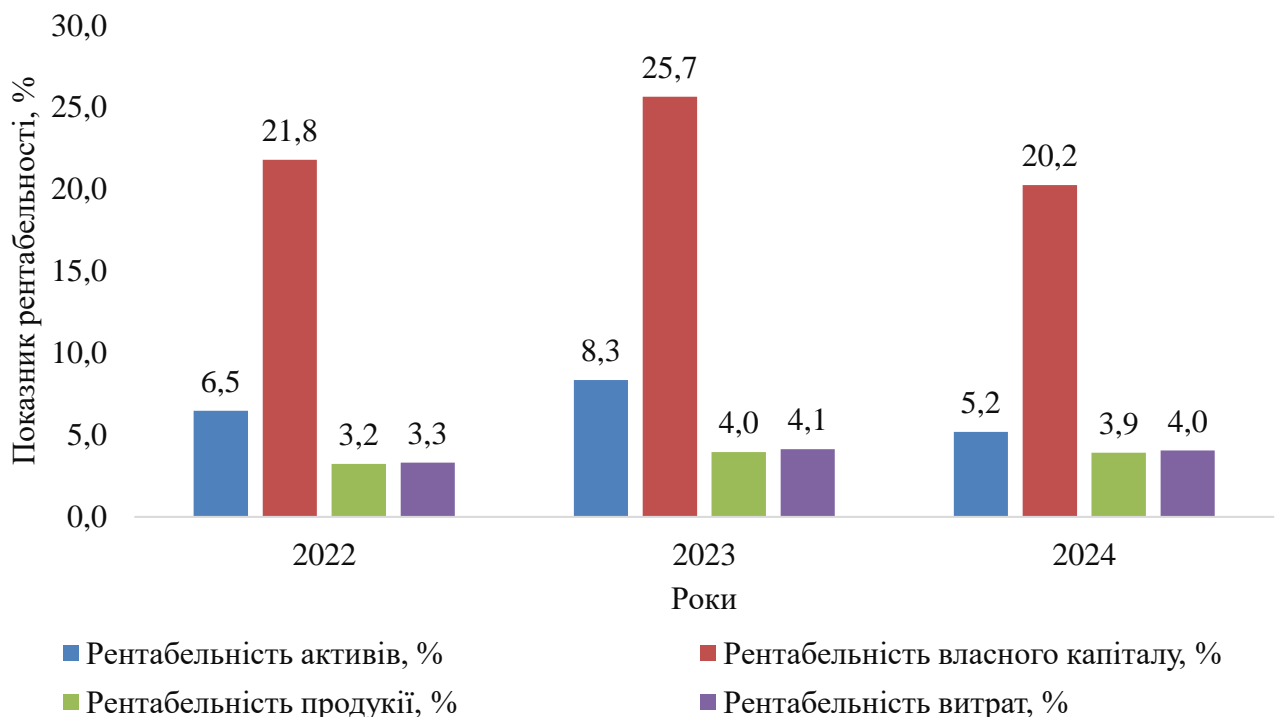

Рис. 2.6. – Динаміка показників рентабельності ТзОВ «Ренопласт» у 2022-2024 рр. (побудовано автором на основі фінансової звітності ТзОВ «Ренопласт»)

Рентабельність активів ТзОВ «Ренопласт» у 2023 році зросла до 8,3 %, що свідчило про покращення здатності підприємства генерувати прибуток з наявних активів, однак у 2024 році цей показник знизився до 5,2 %, що вказує на погіршення ефективності використання ресурсів.

Рентабельність власного капіталу демонструвала подібну динаміку – до 2023 року поступово зростала, проте у 2024 році цей показник зменшився до 20,2%, що свідчить про зниження прибутковості вкладених коштів власників підприємства.

Рентабельність продукції ТзОВ «Ренопласт» за аналізований період була більш-менш стабільною, однак має незначну тенденцію до зменшення.

Рентабельність витрат мала аналогічний характер зміни – після зростання у 2023 році до 4,1% вона дещо знизилась у 2024 році до 4,0%, що свідчить про помірне зменшення ефективності перетворення витрат у прибуток.

Загалом дані за період 2022-2024 рр. свідчать, що ТзОВ «Ренопласт» досягло найвищої ефективності використання своїх ресурсів у 2023 році, однак у 2024 році спостерігається загальне зниження показників рентабельності, що може бути результатом зменшення обсягів реалізації, зростання витрат або зовнішніх економічних чинників.

Оцінюючи ефективність використання виробничих ресурсів досліджуваного підприємства на основі проведеного аналізу, можна стверджувати, що воно впродовж аналізованого періоду демонструвало як позитивні, так і негативні тенденції.

На основі вище викладеного можна зробити висновок, що підприємство ТзОВ «Ренопласт» має потенціал для ефективного функціонування, однак потребує посиленої уваги до управління оборотними активами, підвищення продуктивності праці та контролю за витратами з метою підвищення ефективності використання виробничих ресурсів у майбутньому.

2.3. Аналіз та оцінка факторів, що впливають на ефективність використання виробничих ресурсів ТзОВ «Ренопласт»

Ефективність використання виробничих ресурсів зазвичай визначають як співвідношення обсягу отриманих економічних благ (результатів) до обсягу використаних ресурсів (витрат). Інакше кажучи, чим більше продукції чи прибутку одержує підприємство з меншим обсягом ресурсів, тим вищою є ефективність.

Забезпечення максимального прибутку при безперервному пошуку шляхів підвищення ефективності є основним завданням підприємницької діяльності. Рациональне використання ресурсів сприяє зниженню виробничих витрат та собівартості, що веде до підвищення рентабельності продукції та активів. Загальний результат діяльності підприємства визначається тим, якими виробничими факторами воно володіє і наскільки ефективно вони використовуються [22].

Проведений у п.2.1 та п. 2.2. даної роботи аналіз динаміки показників діяльності ТзОВ «Ренопласт» за 2021-2024 рр. свідчить про зміни в продуктивності праці, витратах на персонал, вартості основних засобів та рентабельності. Так, як значення даних показників впливають на ефективність використання виробничих ресурсів досліджуваного підприємства, вважаємо за доцільне дослідити фактори, що впливають на них.

В результаті проведеного аналізу було виявлено, що на ефективність використання виробничих ресурсів ТзОВ «Ренопласт» впливають різні фактори, а саме: кваліфікація та чисельність працівників, рівень заробітної плати та мотивація працівників, організація виробництва, технічний рівень обладнання, фізичний знос основних засобів, використання матеріалів та сировини, фінансові ресурси, ринковий попит, соціально-економічні умови тощо (табл. 2.3.)

Як видно із таблиці 2.3, кожний із наведених по різному факторів впливає на ефективність використання виробничих ресурсів даного підприємства.

Таблиця 2.3. – Основні фактори впливу на ефективність використання виробничих ресурсів ТЗОВ «Ренопласт»

Назва фактора	На показники підприємства впливає	Вплив на ефективність використання виробничих ресурсів	Ступінь впливу
Кваліфікація та чисельність персоналу	Продуктивність праці, рентабельність праці, витрати на оплату праці	Висока кваліфікація та оптимальна чисельність персоналу сприяють зростанню продуктивності та зниженню витрат на одиницю продукції; надмірна чисельність призводить до зростання витрат і зниження рентабельності	Сильний
Рівень заробітної плати та мотивація працівників	Фонд оплати праці, рентабельність продукції	Висока оплата праці стимулює персонал до підвищення продуктивності, але при перевищенні допустимого рівня знижує рентабельність через зростання собівартості	Середній – сильний
Організація виробничого процесу	Продуктивність праці, собівартість продукції, рентабельність діяльності	Вдосконалення організації праці, планування і скорочення простоїв підвищують ефективність використання ресурсів та знижують витрати	Сильний
Технічний рівень обладнання	Фондовіддача, продуктивність праці, рентабельність активів	Сучасне обладнання підвищує фондовіддачу, знижує енергетичні та матеріальні витрати, забезпечує стабільну якість продукції	Сильний
Фізичний знос основних засобів	Продуктивність праці, витрати на ремонт, рентабельність активів	Високий рівень зносу обладнання призводить до зростання витрат на утримання, можливих простоїв і зниження продуктивності	Середній
Ефективність використання сировини (комплектуючих)	Собівартість продукції, матеріаловіддача	Зниження відходів та раціональне використання сировини зменшують витрати на виробництво одиниці продукції, підвищують рентабельність	Середній
Фінансові ресурси	Можливість інвестування, оновлення основних засобів, собівартість продукції	Наявність фінансових інвестицій дозволяє модернізувати виробництво, що позитивно впливає на ефективність, знижує залежність від зношених ресурсів	Середній
Ринковий попит і ціноутворення	Обсяг реалізації, прибуток, рентабельність продукції	Високий попит дозволяє максимально використовувати виробничі потужності, забезпечує ефективність їх використання	Помірний – сильний
Економічні та регуляторні умови	Рівень витрат, ціноутворення, рентабельність	Інфляційні процеси, коливання валют, податкові зміни впливають на собівартість та можливість інвестування, що безпосередньо впливає на ефективність використання ресурсів	Середній
Соціально-психологічний клімат	Продуктивність праці, трудова дисципліна, плинність кадрів	Сприятливий моральний клімат у колективі підвищує працездатність, знижує втрати робочого часу, покращує якість продукції тощо	Помірний – слабкий

*Примітка. Побудовано автором.

На основі проведеного SWOT-аналізу діяльності ТзОВ «Ренопласт» можна зробити висновки щодо ефективності використання виробничих ресурсів підприємства, а також визначити напрями подальшого розвитку (табл. 2.4).

Таблиця 2.4. SWOT-аналіз ефективності використання виробничих ресурсів ТзОВ «Ренопласт»

Сильні сторони:	Можливості:
Наявність кваліфікованого персоналу, зростання первісної вартості ОС та зростання фонду оплати праці свідчать про інвестиції в розвиток виробництва. У 2023 р. досягнуто високої продуктивності праці і рентабельності, що свідчить про наявність резервів ефективності в організації виробничого процесу	Є можливість підвищувати ефективність за рахунок подальшої модернізації виробництва, впровадження нових технологій і оптимізації організації виробництва. Збільшення попиту на продукцію та вихід на нові ринки відкривають перспективи нарощування виробництва при збереженні або оптимізації ресурсів
Слабкі сторони:	Загрози:
У 2024 році спостерігалось різке зростання витрат при одночасному падінні продуктивності і рентабельності, що вказує на проблеми в нормуванні чисельності працівників і контролі витрат. Великий знос основних засобів (підвищення амортизації) може обмежувати стабільність виробництва	зовнішні ризики, як-от економічна невизначеність (інфляція, коливання валютного курсу), посилення конкуренції та зміни в законодавчому регулюванні (зростання податків або цін на енергоносії). Особливою загрозою є воєнні дії та збої у ланцюгах постачання (перебої з матеріалами й комплектуючими) – ці чинники ускладнюють планування і підвищують витрати

*Примітка. Побудовано автором.

Аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища діяльності свідчить, що ТзОВ «Ренопласт» має суттєві сильні сторони, зокрема, багатопрофільність діяльності, наявність власного сучасного виробництва, широку лінійку продукції та здатність виконувати комплексні замовлення, що дає змогу конкурувати на ринку металопластикових та алюмінієвих конструкцій. Наявність власного виробництва склопакетів та інших комплектуючих зменшує залежність від постачальників і дозволяє оперативно реагувати на зміну замовлень, що позитивно впливає на ефективність використання виробничих ресурсів.

До слабких сторін ТзОВ «Ренопласт» слід віднести помітний рівень фізичного зносу основних засобів, що вимагає додаткових інвестицій в оновлення виробничого обладнання. Поряд із цим, певним обмеженням для

підприємства є залежність від умов постачання сировини та матеріалів, а також недостатній рівень автоматизації окремих виробничих процесів, що може обмежувати темпи зростання продуктивності праці та впливати на якість продукції.

Серед можливостей, які відкриваються для досліджуваного підприємства, варто виокремити розширення ринків збуту, зростання попиту на енергоефективні конструкції, підвищення вимог до якості будівельних матеріалів та збільшення обсягів будівництва у країні. Використання цих можливостей може забезпечити підприємству зростання обсягів виробництва та більш повне завантаження виробничих потужностей, що сприятиме зниженню собівартості та підвищенню рентабельності.

Водночас дане підприємство стикається з певними загрозами, які обумовлені, перш за все, нестабільною економічною ситуацією в державі. Суттєвими загрозами є коливання вартості сировини (комплектуючих), ризики порушення термінів постачання, зростання витрат на енергоресурси та можливі зміни в законодавстві щодо будівельних норм і стандартів. Зазначені чинники можуть призвести до збільшення витрат підприємства та знизити його конкурентоспроможність.

Таким чином, стало зрозуміло, що ефективність використання виробничих ресурсів ТзОВ «Ренопласт» залежить від сукупності внутрішніх і зовнішніх факторів. В результаті аналізу визначених факторів дійшли висновку, що для покращення ефективності використання виробничих ресурсів досліджуваному підприємству необхідно оптимізувати чисельність та структуру персоналу (підвищувати його кваліфікацію й мотивацію), удосконалити організацію виробництва та підтримувати оновлення обладнання. Разом з тим, виявлені зовнішні ризики потребують диверсифікації ринків збуту і більшої гнучкості в управлінні витратами.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

1. На основі опрацьованого нами матеріалу й інформації поданої у даній роботі стало цілком очевидно, що раціональне та ефективне використання виробничих ресурсів виступає фундаментальним чинником забезпечення конкурентоспроможності підприємств у сучасних умовах господарювання. Виробничі ресурси формують матеріально-технічну основу здійснення будь-якої господарської діяльності, і тому їх структура, обсяги, якісні характеристики безпосередньо позначаються на результативності функціонування підприємства. До цього поняття належить уся сукупність засобів, якими підприємство володіє або може залучити з метою реалізації виробничого процесу, досягнення цілей та отримання економічного результату протягом певного інтервалу часу.

2. На продуктивність використання ресурсного потенціалу впливають як внутрішні, так і зовнішні чинники, які можна умовно класифікувати за техніко-технологічними, економічними, організаційними й соціально-екологічними критеріями. Саме така комплексність впливу вимагає від керівництва підприємства зваженого та інтегрального підходу до управління ресурсами.

3. Головна мета підвищення ефективності використання ресурсів полягає у досягненні найвищого економічного ефекту від кожної вкладеної одиниці ресурсів. Це забезпечує зростання обсягів виготовлення продукції, зниження її собівартості, підвищення фондівіддачі, а також рентабельності. Завдання в цій площині формуються у напрямках активного пошуку прихованих резервів, впровадження технологічних інновацій, модернізації устаткування та вдосконалення організації праці. Важливо також здійснювати якісну підготовку персоналу та формувати ефективну систему його мотивації, що сприятиме максимальній віддачі від наявних ресурсів.

4. Комплексне аналітичне дослідження ефективності використання виробничого потенціалу підприємства є управлінською функцією стратегічного характеру. Воно передбачає глибоке вивчення кількісних та якісних характеристик виробничої бази підприємства, а також встановлення чинників,

які визначають результативність її експлуатації. Основна ціль такого аналізу полягає у виявленні точок росту ефективності, усуненні перевитрат, раціоналізації структури витрат і, як наслідок, у покращенні фінансово-економічних показників діяльності підприємства.

5. Управлінська практика свідчить, що грамотне й обґрунтоване використання виробничих ресурсів сприяє скороченню витрат на одиницю продукції та загальному зростанню рентабельності. Тому систематичний аналіз цих аспектів дозволяє виявити недоліки у витратах, розробити стратегії ресурсозбереження, оптимізувати виробничі процеси та збільшити прибуток.

6. Регулярне проведення аналізу та імплементація його результатів у практику є ключовими елементами стратегічного розвитку підприємства. Використання сучасних аналітичних підходів і методик у поєднанні з актуальними інструментами діагностики господарської діяльності створює умови для об'єктивної оцінки ефективності та прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення ресурсної результативності та конкурентної позиції підприємства.

7. Підприємство «Ренопласт» вирізняється як багатoproфільний виробник конструкцій зі світлопрозорих матеріалів, що охоплює широкий спектр продукції: від алюмінієвих і металопластикових вікон і дверей до власних склопакетів, жалюзі, профілів та інших компонентів. Виробничий комплекс компанії оснащений сучасним автоматизованим обладнанням, що охоплює технологічні лінії зварювання, обробки та збирання профільних систем і склопакетів. Логістичну підтримку забезпечує власний транспортний парк, що гарантує своєчасне постачання продукції на внутрішній і зовнішній ринки. Переважну частину трудового колективу становлять чоловіки, а організація виробничих площ відповідає принципам закритого циклу, що дає змогу здійснювати усі етапи виробництва в межах одного підприємства, гарантуючи якість на кожному етапі.

8. Економіко-фінансові показники ТЗОВ «Ренопласт» свідчать про динамічний розвиток підприємства: розширюється матеріально-технічна база,

впроваджуються інновації, оптимізуються витрати. Водночас існує потреба у посиленні контролю за використанням обігових активів, підвищенні продуктивності праці, а також удосконаленні витратної політики.

9. Аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування підприємства виявив низку сильних сторін, серед яких – диверсифікованість виробництва, наявність власних потужностей і технологій, широке продуктове портфоліо та здатність виконувати комплексні замовлення. Незалежність від зовнішніх постачальників у забезпеченні склопакетами й фурнітурою дає змогу оперативно адаптуватися до потреб клієнтів і забезпечувати високу ефективність виробничого процесу.

10. Ефективність діяльності ТзОВ «Ренопласт» значною мірою визначається як внутрішніми організаційними рішеннями, так і зовнішніми ринковими умовами. Для підвищення результативності використання ресурсів підприємству доцільно оптимізувати кадрову структуру, інвестувати в навчання та мотивацію працівників, модернізувати виробниче середовище та удосконалити управлінську логіку. Водночас варто передбачити заходи з розширення ринків збуту та підвищення гнучкості фінансової політики задля зміцнення адаптивного потенціалу підприємства в умовах змінного зовнішнього середовища.

У сучасних умовах трансформації національних виробничо-господарських систем, загострення конкурентної боротьби як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку, раціональне використання виробничих ресурсів постає перед вітчизняними підприємствами як фактор забезпечення їх економічної життєздатності, що особливо актуально для промислових структур, які прагнуть зміцнити власні позиції шляхом адаптації до зростаючих вимог ринку, технологічного оновлення, оптимізації витрат і формування ефективної системи управління ресурсами. У цьому контексті виняткового значення набуває пошук і впровадження практичних рішень, що дозволять підвищити ефективність використання виробничого потенціалу, з урахуванням специфіки діяльності конкретного підприємства [30].

Товариство з обмеженою відповідальністю «Ренопласт» – це реальний приклад вітчизняного підприємства, що функціонує в умовах зростаючої нестабільності зовнішнього середовища, водночас демонструючи достатньо високі адаптаційні можливості.

Впродовж 2021-2024 років ТзОВ «Ренопласт» демонструвало поступову позитивну динаміку більшості фінансово-економічних показників, хоча деякі параметри, зокрема показники фондівіддачі та рівня зносу основних засобів, свідчать про наявність внутрішніх структурних проблем, що стримують зростання загальної ефективності господарювання.

Необхідність підвищення ефективності використання виробничих ресурсів ТзОВ «Ренопласт» обумовлена сукупністю різних зовнішніх та внутрішніх факторів.

У 2024 році спостерігається зниження темпів приросту доходу та чистого прибутку, водночас витрати підприємства залишаються високими. Зафіксоване падіння фондівіддачі з 3,912 у 2022 році до 2,853 у 2024 році свідчить про послаблення продуктивного впливу основних засобів на формування обсягу реалізації, що потребує системного аналізу наявного ресурсного потенціалу, його перерозподілу й модернізації задля забезпечення стабільності та зростання фінансових результатів досліджуваного підприємства.

Тому виникає потреба у формуванні обґрунтованих науково-практичних пропозицій щодо підвищення ефективності використання виробничих ресурсів ТзОВ «Ренопласт» з урахуванням сучасних викликів та тенденцій розвитку вітчизняної економіки.

Для досягнення поставленої мети необхідним є розв'язання низки завдань:

- провести ретроспективний аналіз динаміки основних економічних показників підприємства;
- виявити критичні точки неефективності у використанні ресурсного потенціалу; ідентифікувати зовнішні та внутрішні загрози економічній безпеці підприємства;
- визначити цільові напрями ресурсної реорганізації;

- розробити дієвий інструментарій управління виробничими ресурсами на засадах енергоефективності, цифровізації та інноваційного оновлення [31].

В умовах воєнного стану, валютних коливань, нестабільності ланцюгів постачання, зростаючої ролі екологічних стандартів та цифрової трансформації, особливого значення набуває принцип інтегрованого ресурсного управління. Цей підхід дозволяє не лише підвищити ефективність кожного окремого виду ресурсів – трудових, матеріальних, фінансових, енергетичних, – а й забезпечити їх збалансовану взаємодію в межах єдиної операційної системи.

Реалізація запропонованих заходів у межах стратегічного горизонту дозволить ТзОВ «Ренопласт» сформуванати нову модель ресурсного управління, орієнтовану на довгострокову конкурентоспроможність, сталий розвиток і підвищення економічної результативності.

Таким чином, розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи використання виробничих ресурсів ТзОВ «Ренопласт» зумовлюється як об'єктивними зовнішніми викликами, так і внутрішніми резервами підвищення ефективності, що дає змогу позиціонувати підприємство як потенційного лідера національного ринку виробів із полімерних матеріалів.

На основі проведеного в даній роботі дослідження, стало зрозуміло, що пріоритетним напрямом підвищення ефективності використання виробничих ресурсів ТзОВ «Ренопласт» виступає модернізація технічної бази та оновлення фізично і морально застарілого обладнання. Показник коефіцієнта зносу основних засобів, що у 2024 році становить 0,4779, свідчить про потребу у впровадженні програми оновлення матеріально-технічної бази шляхом залучення як власних інвестиційних ресурсів, так і можливостей фінансового лізингу.

Оновлення обладнання, що відповідає сучасним технологічним і енергетичним стандартам, дозволить знизити питомі витрати енергоресурсів, підвищити продуктивність праці та, як наслідок, збільшити фондвіддачу, яка протягом останніх трьох років має тенденцію до зниження.

У системі заходів підвищення ефективності господарської діяльності досліджуваного підприємства все більшого значення набуває удосконалення структури управління виробництвом та запровадження інструментів цифровізації. Цифровізація логістичних і складських операцій сприятиме оптимізації запасів підприємства.

Важливим шляхом підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу є оптимізація витратної частини бюджету. Незважаючи на незначне зменшення витрат у 2024 році на 1,8 млн грн порівняно з попереднім роком, абсолютні витрати залишаються високими – 140,8 млн. грн, що вимагає глибокого аудиту витрат за статтями і переходу до системи управління витратами за центрами відповідальності, що дасть змогу своєчасно виявляти неефективні витрати і коригувати їх.

Принципи, на яких має ґрунтуватися система підвищення ефективності використання виробничих ресурсів ТзОВ «Ренопласт», передбачають поєднання науково обґрунтованого планування, економічної доцільності та екологічної відповідальності.

Принцип системності передбачає координацію усіх структурних підрозділів підприємства, що відповідають за використання трудових, матеріально-технічних та фінансових ресурсів.

Принцип інноваційності вимагає регулярного впровадження новітніх технологій виробництва та управління, що сприятиме підвищенню рентабельності та якості продукції.

Принцип адаптивності означає, що всі заходи мають бути гнучкими і здатними до швидкого коригування у відповідь на зміни ринкової кон'юнктури та зовнішніх факторів [32].

До інструментів реалізації розроблених напрямів підвищення ефективності використання ресурсів можна віднести бюджетування на основі стандарт-костів, впровадження енергоменеджменту, запровадження індексного моніторингу ефективності використання основних засобів. Ефективне поєднання цих

інструментів дозволить забезпечити стабільне зростання показників фондівіддачі, фондоозброєності праці та зниження фондомісткості [31].

Водночас значну увагу слід приділити кадровому аспекту підвищення ефективності використання виробничих ресурсів.

Формування висококваліфікованого трудового потенціалу через підвищення рівня професійної підготовки та стимулювання персоналу до раціонального використання ресурсів є умовою ефективного функціонування підприємства. Програма професійного розвитку працівників у поєднанні із системою матеріального та нематеріального стимулювання створить необхідну мотивацію для впровадження ресурсозберігаючих технологій безпосередньо на робочих місцях.

Використання запропонованих заходів у комплексі дозволить забезпечити зростання доходу і чистого прибутку ТЗОВ «Ренопласт» навіть в умовах обмежених зовнішніх можливостей. Зокрема, прогнозоване оновлення парку обладнання сприятиме зниженню коефіцієнта зносу основних засобів до рівня, що стане запорукою стабільного зростання обсягу реалізації продукції. Оптимізація структури витрат дозволить скоротити нераціональні витрати, що безпосередньо позначиться на рентабельності. Впровадження принципів цифровізації й автоматизації управлінських процесів сприятиме скороченню часу обробки інформації, підвищенню точності планових розрахунків і мінімізації фінансових ризиків.

Очікуваним підсумком реалізації вищезазначених заходів стане формування гнучкої, економічно стійкої системи управління виробничими ресурсами, здатної адаптуватися до викликів ринку та забезпечувати сталий розвиток підприємства навіть за умов зовнішньої нестабільності. Застосування цих заходів сприятиме зміцненню конкурентних позицій ТЗОВ «Ренопласт» на ринку полімерної продукції та створить умови для розширення ринкової частки як на національному, так і на потенційному зарубіжному ринку.

Аналіз динаміки фінансово-економічних показників ТЗОВ «Ренопласт» засвідчив неоднорідність їх розвитку, що є свідченням як об'єктивних

ускладнень господарського середовища, так і певних організаційно-управлінських дисфункцій. Найбільш помітною є тенденція до уповільнення фондівіддачі, що відображає зниження продуктивної віддачі кожної гривні вкладених у виробничі фонди ресурсів. Водночас зростання залишкової вартості основних засобів при сталому або навіть дещо зниженому рівні доходу вказує на наявність невикористаних резервів у сфері технічної модернізації та структурної перебудови виробництва.

Виходячи з цього, одним із визначальних напрямів підвищення ефективності використання виробничих ресурсів є активне оновлення та модернізація основних засобів. Підприємству доцільно продовжити курс на поступову заміну фізично зношеного обладнання високоефективними автоматизованими комплексами, що дозволить не лише зменшити витрати часу на виконання виробничих операцій, а й істотно підвищити якість кінцевої продукції. Окрім технічного аспекту, модернізація має супроводжуватися технологічною оптимізацією виробничих процесів через впровадження принципів енергоощадності та безвідходного виробництва.

З урахуванням суттєвих обсягів витрат на енергоносії та зростаючих тарифів на комунальні послуги, вагомим резервом підвищення ефективності є розвиток енергоменеджменту. Енергоефективність як стратегічний пріоритет дозволяє не тільки зменшити витрати, а й забезпечує відповідність екологічним стандартам, що є актуальним з огляду на тенденції жорсткішання природоохоронних вимог у ЄС.

Ще одним вагомим напрямом є вдосконалення структури оборотних активів. З метою підвищення оборотності активів доцільним є удосконалення системи управління запасами, що дозволить оптимізувати обсяг складських залишків, скоротити витрати на їх утримання та мінімізувати ризик псування чи морального старіння матеріалів.

Важливою складовою є підвищення ефективності управління трудовими ресурсами. Оскільки саме праця є тією рушійною силою, що безпосередньо перетворює ресурси у готову продукцію, важливо забезпечити належний рівень

мотивації персоналу, створити умови для професійного розвитку та підвищення кваліфікації працівників. У практичній площині це має втілюватися через регулярне проведення атестації кадрів, організацію внутрішніх тренінгів та участь у галузевих семінарах.

В умовах війни, коливань валютного ринку та порушень ланцюгів постачання особливої ваги набуває розвиток цифрових технологій управління. Для ТЗОВ «Ренопласт» перспективним кроком є впровадження сучасних ERP-систем, що забезпечують інтеграцію всіх бізнес-процесів підприємства в єдиному інформаційному середовищі. Це дозволить не тільки пришвидшити обробку інформації та прийняття управлінських рішень, а й підвищить гнучкість реакції на зміни ринкової кон'юнктури.

Практична реалізація окреслених напрямів має ґрунтуватися на низці ключових принципів, які забезпечують системність і сталість трансформаційних процесів.

По-перше, принцип комплексності передбачає взаємопов'язаний розвиток усіх підсистем підприємства, що унеможливорює виникнення «вузьких місць» у виробничому циклі.

По-друге, принцип економічної доцільності зобов'язує здійснювати будь-які витрати ресурсів лише за умови гарантії отримання від них більшого економічного ефекту.

По-третє, принцип гнучкості дає змогу адаптуватися до непередбачуваних коливань попиту і змін у зовнішньому середовищі, що є критично важливим у сучасних нестабільних умовах.

Нарешті, важливим є принцип безперервності, відповідно до якого оновлення та вдосконалення виробничих ресурсів не повинно носити кампанійський характер, а має розглядатися як постійний елемент стратегії розвитку підприємства. Тільки за такої умови можна досягти стабільного підвищення продуктивності, мінімізації простоїв і раціонального використання капіталу.

Реалізація запропонованих заходів у середньостроковій перспективі має

забезпечити зростання показників фондівддачі, що сприятиме зниженню фондомісткості продукції.

Оптимізація оборотних активів дозволить прискорити обіг капіталу, зменшити потребу у зовнішньому фінансуванні й поліпшити ліквідність підприємства. Водночас модернізація обладнання і впровадження енергоощадних технологій приведуть до зниження питомих витрат на одиницю продукції, що позитивно вплине на рівень рентабельності продажів.

Підвищення кваліфікації та мотивації персоналу сприятиме зростанню продуктивності праці, зниженню втрат часу і браку, що у комплексі посилить конкурентоспроможність підприємства на ринку. Впровадження ERP-систем та цифрових рішень створить підґрунтя для гнучкого планування, прогнозування та швидкого реагування на зміни у попиті, що є запорукою стабільності доходу навіть у несприятливих ринкових умовах.

Реалізація запропонованих напрямів й інструментів підвищення ефективності використання виробничих ресурсів дозволить сформувати нову модель господарювання на ТзОВ «Ренопласт», що поєднуватиме у собі високий рівень продуктивності, ощадливе ставлення до ресурсів та здатність до постійного розвитку.

Впровадження вище зазначених заходів дозволить ТзОВ «Ренопласт» не лише втримати свої позиції у галузі, а й закласти передумови для розширення частки ринку, розвитку експортної діяльності та формування міцної фінансової стійкості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Матросова Л. М., Носкова С. А. Теоретичні засади поняття «виробничі ресурси підприємства» та їх класифікація. *Економічний вісник Донбасу*. 2011. № 2 (24). С. 207–211.
2. Василик Н. М., Матчук А. М. Управління виробничими ресурсами хлібопекарського підприємства. *Економічні науки. Серія : Економіка та менеджмент*. 2017. Вип. 14. С. 46–57.
3. Назарук О. М. Зміст категорії «виробничі ресурси підприємства» в економічних дослідженнях. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 6. Ч. 2. С. 116–118.
4. Ткач І. М., Маланчук М. Ф. Сучасні підходи до поняття та класифікації ресурсів і ресурсного забезпечення. *Соціальний розвиток і безпека*. 2017. Вип. 1 (1). С. 69–83.
5. Геращенко І. М. Людські ресурси як основний чинник конкурентоспроможності та стратегічного планування підприємства. *Бізнес Інформ*. 2019. №11. С. 368–375.
6. Перегуда Є. Ф. Використання трудових ресурсів у процесі диверсифікації виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер. : Економіка, аграрний менеджмент, бізнес*. 2013. Вип. 181 (6). С. 357–362.
7. Когут Л. І. Особливості ресурсного забезпечення діяльності виробничого підприємства в сучасних умовах господарювання. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер. : Економіка*. 2014. Вип. 1. С. 72–74.
8. Гладир Т. С. Ресурси підприємства: теоретичні аспекти. *Ефективна економіка*. 2014. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3044> (дата звернення: 31.04.2025).
9. Вовк І. Класифікація ресурсів підприємства. Сучасні підходи. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2011. Вип. 1 (4). URL:

<http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2011/11vippsp.pdf> (дата звернення: 31.04.2025).

10. Кулініч Т. В., Просович О. П. Виробничі ресурси як основа розвитку промисловості західного регіону України. *Наукові записки [Української академії друкарства]*. 2011. № 2. С. 68–75.

11. *Ефективність використання виробничих ресурсів у садівництві* : монографія / Лобас М. Г., Россоха В. В., Кутковецька Т. О. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2017. 200 с.

12. Ємельянов О. Ю., Петрушка Т. О., Симак А. В. Показники ефективності використання виробничих ресурсів як інструменти діагностики господарської діяльності підприємств. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-32>.

13. Ярославський А. О. Економічна ефективність діяльності підприємства: теоретичний аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 20. Ч. 3. С. 174–177.

14. Батракова Т. І. Сутність поняття «економічна ефективність» діяльності підприємства в ринкових умовах. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2015. № 1 (69). Ч. 1. С. 172–178.

15. Кравченко О. А., Бевзенко Х. С., Бут Є. М. Економічна концепція підвищення ефективності діяльності виробничих підприємств. *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. 2015. № 5 (21). С. 69–76.

16. Герасимчук О. Шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. *Економічний простір*. 2020. № 153. С. 40–45.

17. Чухраєва Н.М., Циганова К.В. Оцінювання ефективності використання ресурсів у підприємницькій діяльності. *Підприємництво та бізнес-адміністрування: сучасні тренди* : Міжнародна науково-практичної інтернет-конференція. Харків. 2021. URL: <https://ojs.kname.edu.ua/index.php/area/article/view/2629/2499> (дата звернення: 01.05.2025).

18. Камінська І., Ковальчук Н., Демидович А., Дубровський В. Науково-методичні підходи до аналізу ефективності використання виробничого потенціалу підприємства. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 6 (67). DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2020.06.

19. Биба В. В., Міняйленко І. В., Теницька Н. Б. *Аналіз підприємницької діяльності* : навчальний посібник для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» першого рівня вищої освіти усіх форм навчання. Полтава : ПолтНТУ, 2019. 182 с.

20. Микитюк П., Микитюк Ю., Завитій Я. Методика аналізу та управління ефективністю використання виробничих ресурсів організації. *Економічний аналіз*. 2022. Том 32. № 4. С. 217–228.

21. Кучкуда М. П. Покращення ефективності використання ресурсів підприємства, на прикладі ПрАТ «ГерА» : кваліфікаційна робота бакалавра за спеціальністю 073 «Менеджмент». Тернопіль : ТНТУ, 2021. 59 с.

22. Н.М. Чухраєва Н. М., Циганова К. В. Оцінювання ефективності використання ресурсів у підприємницькій діяльності. *Підприємництво та бізнес-адміністрування: сучасні тренди* : міжнародна науково-практична інтернет-конференція. м. Харків, 28 вересня 2021 р. Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2021. С. 1–5.

23. ТзОВ «Ренопласт». Оpendатабот – країна у смартфоні. URL: <https://opendatabot.ua/c/35353678> (дата звернення: 11.05.2025).

24. Товариство з обмеженою відповідальністю «Ренопласт». Clarity Project. URL: <https://clarity-project.info/tenderer/35353678> (дата звернення: 11.05.2025).

25. ТОВ «РЕНОПЛАСТ» у Нововолинську шукає працівників. Волинський обласний центр зайнятості : офіційний веб-сайт. URL: <https://vol.dcz.gov.ua/novyna/tov-renoplast-u-novovolynsku-shukaye-pracivnykiv> (дата звернення: 11.05.2025).

26. «Ренопласт»: лідерство у віконній галузі Волині з акцентом на якість і повний цикл виробництва. VSN. Волинська служба новин. URL: <https://vsn.ua/news/renoplast-54908> (дата звернення: 11.05.2025).

27. Uka, A., & Prendi, A. (2021). Motivation as an indicator of performance and productivity from the perspective of employees. *Management & Marketing*, 16 (3), 268–285.
28. Здор Я. С., Майстро Р. Г. Ефективність використання ресурсів підприємства. *Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я*. 2019. Ч. III. С. 165.
29. Юрчишена Л. В., Волинець С. М. Аналіз ефективності використання основних засобів на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2011. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=668> (дата звернення: 16.05.2025).
30. Макаренко П. М., Карась Ю. М. Ресурси конкурентних переваг у виробничому потенціалі підприємств. *Агросвіт*. 2023. № 9–10. С. 58–64.
31. Олійник Т. В. Стратегічне управління фінансовими ресурсами на виробничому підприємстві. *Сталий розвиток економіки*. 2015. № 3. С. 104–109.
32. Ліганенко І. В. Ресурсно-компетенційний базис стратегічних змін на виробничому підприємстві. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка*. 2016. Вип. 1 (1). С. 237–244.

ДОДАТКИ